

van
Otterplaat
tot Groenveldsweid

Een uitgave van de Stichting Langedijker Verleden

18e Jaargang - Oktober 2012

'De Otterplaat'.

Het blad 'De Otterplaat' is een uitgave van de Stichting Langedijker Verleden en verschijnt eenmaal per jaar en is gratis voor donateurs van de stichting. Het lidmaatschap bedraagt met ingang van 2011 minimaal € 10,- per jaar. Losse nummers kosten € 8,50 .

De Stichting Langedijker Verleden werd opgericht op 20 februari 1987 als opvolger van de Stichting i.o. Verborgten Verleden Langedijk welke al bestond sinds 14 september 1984. De stichting staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Alkmaar onder nummer 41239871.

Bankrekeningnummer:
Rabobank Alkmaar e.o.: 34.66.26.137

Website: www.langedijkerverleden.nl
E-mail: info@langedijkerverleden.nl

Het bestuur van de Stichting Langedijker Verleden wordt gevormd door:
Cor Oudendijk (voorzitter tot juli 2012)
Kasteelstraat 41-B, 1724 SB Oudkarspel
tel. 0226-320610

Dick Zuiderbaan (secretaris)
Hondsdrif 4, 1724 TE Oudkarspel
tel. 0226-313722

Tanja Kuiper (penningmeester)
W.de Zwijgerstraat 6, 1723 KG Noord-Scharwoude
tel. 0226-315422

Ida Tauber-de Waard (bestuurslid)
Dorpsstraat 866, 1724 NV Oudkarspel
tel. 0226-318039

Ria Put-Luken (bestuurslid)
Kerklaan 17, 1723 KA Noord-Scharwoude
tel. 0226-317619

Evert van der Plas (bestuurslid)
Voorhuisstraat 8, 1746 AS Dirkshorn
tel. 0224-551281

Hans de Graaf (bestuurslid)
Kroonstraat 1, 1724 RL Oudkarspel
tel. 0226-317437

Jan Marsman Jr. (bestuurslid)
Molenkade 13, 1723 MK Noord-Scharwoude
tel. 0226-315844

Jaap Plakman (bestuurslid en webmaster)
Laanweg 18, 1724 NJ Oudkarspel
tel. 0226-341047

Erelid van de Stichting Langedijker Verleden: Jan Wijn
(medeoprichter, voorzitter en bestuurslid).

De redactie van 'De Otterplaat' bestaat uit:
Cor Oudendijk, Tanja Kuiper, Arie Kaan, Dick Zuiderbaan,
Jan Marsman Jr en Hans de Graaf.

Redactieadres: Hondsdrif 4
1724 TE Oudkarspel

ISSN 1388-6215

Copyright: Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie en met vermelding van naam van de auteur en naam van het blad.

Druk: Drukkerij Gerja te Waarland.

Inhoudsopgave:

	blz
Overpeinzingen bij de voorplaat <i>Redactie</i>	2
Voorwoord <i>Voorzitter</i>	2
De opening van 't Regthuis in 2012 <i>Redactie</i>	3
Reacties op het vorige nummer <i>Redactie</i>	4
In memoriam Wietze Dreijer <i>Cor Oudendijk</i>	9
Laatste contacten met Cor <i>Arie Kaan</i>	10
In memoriam Cor Oudendijk (1954-2012) <i>Hans de Graaf</i>	11
Cor Oudendijk <i>Aris Bouwens</i>	12
Langedijker Trio 4 lag ingevroren <i>Ronald van Schoorl</i>	14
Reconstructie van de gevel van de vroegere conservenfabriek 'De Burcht' <i>Ed Kueter</i>	16
Het wel en wee van Café Marktzicht <i>A.Beemsterboer-Vijzelaar</i>	18
Denen en Poepe Witte <i>Hans de Graaf</i>	21
Herinneringen aan Café 'Fortuin' <i>Jan, Marjan en Cor ter Burg</i>	22
Moin skoôltoid in Oudkarspel <i>Rens Valkonet</i>	24
Een Zomerdel in Sint Langewarmeharingdijk? <i>Jan Spaansen</i>	33
De metor <i>Jaap Kroon</i>	34
De bakfiets (of de gulden of de laars) <i>Jaap Kroon</i>	35
Herinneringen aan het uitgaan in Langedijk <i>Jan Luken en Ria Put-Luken</i>	36
Buitenzorg <i>Jaap Kroon</i>	38
Jubileum: Broeker Veiling 125 jaar <i>Arie Kaan</i>	41
Nieuw boek C.O.O.G. over Noord-Scharwoude <i>Arie Kaan</i>	43

Overpeinzingen bij de voorplaat

Het is rond het jaar 1900. Onze fotograaf Van der Aa uit Alkmaar is naar Noord-Scharwoude gegaan. Verscheidene mensen hebben hem zien gaan met zijn grote houten camera op statief. Uit Broek op Langedijk en Zuid-Scharwoude hadden ze trouwens al gehoord dat er zo'n man met een 'kiekkast' was gesignaleerd. Een paar moeders met kinderen zijn naar buiten gekomen. Sommige kinde-

ren zijn goed 'ingebakerd' want het is kennelijk koud. Links heeft een jochie zijn hoepel gehaald. Misschien heeft hij die wel pas gekregen en wil hij die aan die vreemde meneer laten zien.

In de verte staat een man met een handkar. Hij wacht even en draait zich om. Zo direct moet hij met zijn kar de Mosselenbrug op. Dat is met een lading op de kar altijd een zwaar klusje.

Alle huizen hebben hekken ter afscheiding van de Dorpsstraat. Oorspronkelijk waren het allemaal houten hekken zoals rechts te zien is, maar de ijzeren hekken worden in rap tempo populair. Het hek naar de boerderij links heeft zelfs een mooie ijzeren poort gekregen.

Bij het winkeltje van Jacob Jong is het niet zo druk op straat als op de andere plaatsen waar de fotograaf heeft gestaan. Jacob Jong is nog maar net naar Noord-Scharwoude gekomen. Op 1 juni 1899 heeft hij de kruidenierszaak en handel in zakken en touw overgenomen van Piet de Wit. Jacob is afkomstig van Schellingwoude onder Amsterdam, waar hij in 1875 werd geboren. Een jonge ondernemer dus. Hij is net begonnen met de verkoop van wat wortelzaad. Hoewel hij vol ambitie zit, weet hij nog niet hoe dat later zal uitgroeien naar een groot bedrijf.

Voorzitter

Voorwoord

We hebben opnieuw geweldig veel positieve reacties gehad op ons vorige nummer. Het nieuwe uiterlijk met elke keer een ander dorpsgezicht valt zeker in de smaak. Gelukkig reageren lezers als er iets verkeerd werd geïnterpreteerd, zoals de blunder om de achtersteven van een schuit als voorsteven aan te duiden. We zijn blij met alle reacties. Het bewijst dat men zich betrokken voelt bij onze Otterplaat.

Dit jaar hebben we weer een breed scala aan onderwerpen. Sommige haken in op ons thema dat we in 't Regthuis hadden: cafés. Zo stuurde Annie Beemsterboer-Vijzelaar ons spontaan een verhaal met leuke herinneringen aan café Marktzicht. De kinderen Ter Burg geven ons een kijkje in het reilen en zeilen in café Fortuin van hun ou-

ders. Rens Valkonet zette zijn jeugdherinneringen aan Oudkarspel op papier, verlucht met foto's die zeker herkenning zullen geven bij onze lezers.

Ronald van Schoorl en Jan Spaansen reageerden op ons verzoek om eens wat in te sturen voor de Otterplaat. Verder een verslag van Ed Kueter hoe hij betrokken raakte bij de restauratie van de Verburggevel.

Onze vaste medewerkers zijn intussen Arie Kaan en Jaap Kroon geworden. Elk jaar kan de redactie weer op hen rekenen met artikelen en hulp bij de eindredactie.

We hebben ook dit jaar weer geprobeerd om een smaakvolle Otterplaat aan u voor te schotelen.

Wij wensen u, zoals elk jaar, veel lees- en kijkplezier toe.

De opening van 't Regthuis in 2012

Op zaterdag 14 april 2012 was het eindelijk weer zo ver. Na lange voorbereidingen was het weer gelukt om een tentoonstelling te presenteren die bij veel mensen zou blijken aan te slaan.

Peter de Nijs met een gezellig verhaal over het wel en wee van een cafébaas

Klokslag tien uur opende secretaris Dick Zuiderbaan de bijeenkomst, bij afwezigheid van de voorzitter. Peter de Nijs, uitbater van café Marktzicht, nam het hierna over met een gezellig verhaal over zijn ervaringen als kastelein in het café en tijdens de kermis. Ons bestuurslid Ria Put was voor deze gelegenheid in de huid gekropen van herbergierster Louise Knip.

Peter was nog maar net aan zijn verhaal begonnen toen twee dames, die duidelijk te diep in het glaasje hadden gekeken, de bijeenkomst verstoorden. Zij wilden bier hebben. Maar dat ging zo maar niet. Louise Knip wist ze met strenge hand uit de zaal te verwijderen.

Twintig minuten later werd de bijeenkomst nogmaals verstoord door de twee dronken dames. Zij wilden weer bier hebben. Dit kon natuurlijk niet worden getolereerd, waarop Louise Knip naar buiten ging en de veldwachter te hulp riep. Deze markante gedragsdrager met indrukwekkende snor verwijderde de oproerkraaiers met harde hand. Gelukkig bleek het te gaan om drie spelers van toneelgroep Metamorfose die een mooi staaltje van acteerkunst ten toon spreidden.

Dick Zuiderbaan, geflankeerd door de twee dronken dames en de veldwachter, acteurs van Metamorfose

In de trouwzaal was door Celavie een bar ingericht waar men naar believen koffie maar ook een pilsje kon krijgen. Na een spectaculaire opening konden alle genodigden en belangstellenden de expositie gaan bekijken.

Ria Put in de rol van Louise Knip

Reacties op het vorige nummer

We hebben veel reacties binnen gekregen. Het leken er wel meer dan andere jaren. Misschien waren de onderwerpen hier ook wel debet aan.

De Laanweg

Jellie Wit-Barten schreef het volgende: *"Ik heb genoten van het artikel over de Laanweg en dan vooral de foto's van de oude Roskambrug en de foto's van de huizen van Verburg. De reden is dat mijn Opa en Oma (Kamminga – Heeringa) destijds op jonge leeftijd met hun ouders uit Friesland naar Langedijk zijn gekomen. Dit was hen aangeraden door (hun) dominee Verburg, die toentertijd in de regio Holwerd een gemeente had (volgens de gegevens die in onze familie be-*

kend zijn, zou deze dominee Verburg familie zijn (oom?) van Peter en Henk Verburg van de conservenfabriek). Zij hebben gewoond in de huizen van Verburg, maar wij hadden daar als familie geen foto's van en nu dus wel.

Verhaal bij de foto's: Mijn Opa en Oma vertelden wel eens het verhaal van de viskar die regelmatig over de brug vanuit de Spoorstraat naar de Laanweg kwam. Op zekere dag werkte de rem van deze viskar niet goed. Het gevolg was dat de viskar met hoge snelheid van de brug afreed en strandde op zijn kant in het grind voor de huizen van Verburg. De vis viel uit de kar en was onverkoopbaar. Voor de verkoper een strop en voor de families die in de huizen woonden een onverwachte heel fijne traktatie."

Het Waartje

Het verhaal over schaatser Willem Kos en over de Laanweg, van Dick van der Woude, was aanleiding voor Rens Valkonet om ons wat te sturen. Hij voegde er ook foto's bij. Hij schrijft: *'Een hardnekkig verhaal wat de ronde deed ging over het Waartje. Oorspronkelijk was dat ondiep en uitstekend geschikt om als schaatsbaan*

's winters te gebruiken. Dit is in de twintiger jaren en later ook gebeurd. Er zijn toen ook grote officiële wedstrijden georganiseerd. Willem Kos (veel te jong gestorven, ik heb nog een foto van de begrafenis) was een goede schaatsenrijder in die tijd, die ook voor Nederland werd uitgezonden. Dit gold later ook voor Jan Langedijk en Jan van Zijl. Van de laatste werd beweerd dat hij een prachtige techniek had, maar te weinig echte snelheid. Hij mocht dan soms op eigen kosten mee met de ploeg naar Davos. Jan van Zijl was een

verdienstelijk schaatser, maar heeft zich bij twee NK's niet kunnen kwalificeren voor het eindklassement.

Het gemeentebestuur van Oudkarspel onder burgemeester Wijnvelt heeft er een einde aan gemaakt dat het Waartje nog geschikt was als schaatsbaan. Het stuk water werd namelijk uitgebaggerd, de grond werd verkocht of had men nodig voor de aanleg van de provinciale weg van Verlaat naar Koedijk. Als ijsbaan was het Waartje toen niet meer geschikt. Mijn vader was actief in de ijsclub en bij tijd en wijle werd daar dan nog steeds over gemopperd (Wijnvelt heeft nog lang na z'n burgemeesterschap in Oudkarspel bij de NH-kerk gewoond).

In dit kader past het wel om een oude foto van een schaatsgroepje op het Waartje te plaatsen.

Een leuke winterfoto op Het Waartje

Van links naar rechts: 1.Trijnie Kostelijk, 2.Jantje Kos, 3.Marie Slotemaker, 4.....de Geus, 5.Marie de Leeuw, 6.Annie de Geus, 7.Els Zeeman, 8.Marie Kos (van Jan Kos), 9.Alie Meurs, 10.Mien Cornelissen, 11.Trien Maars, 12. Marie Kos(?), 13.onbekend.

Nu wel met het gereedschap van Cees Langedijk

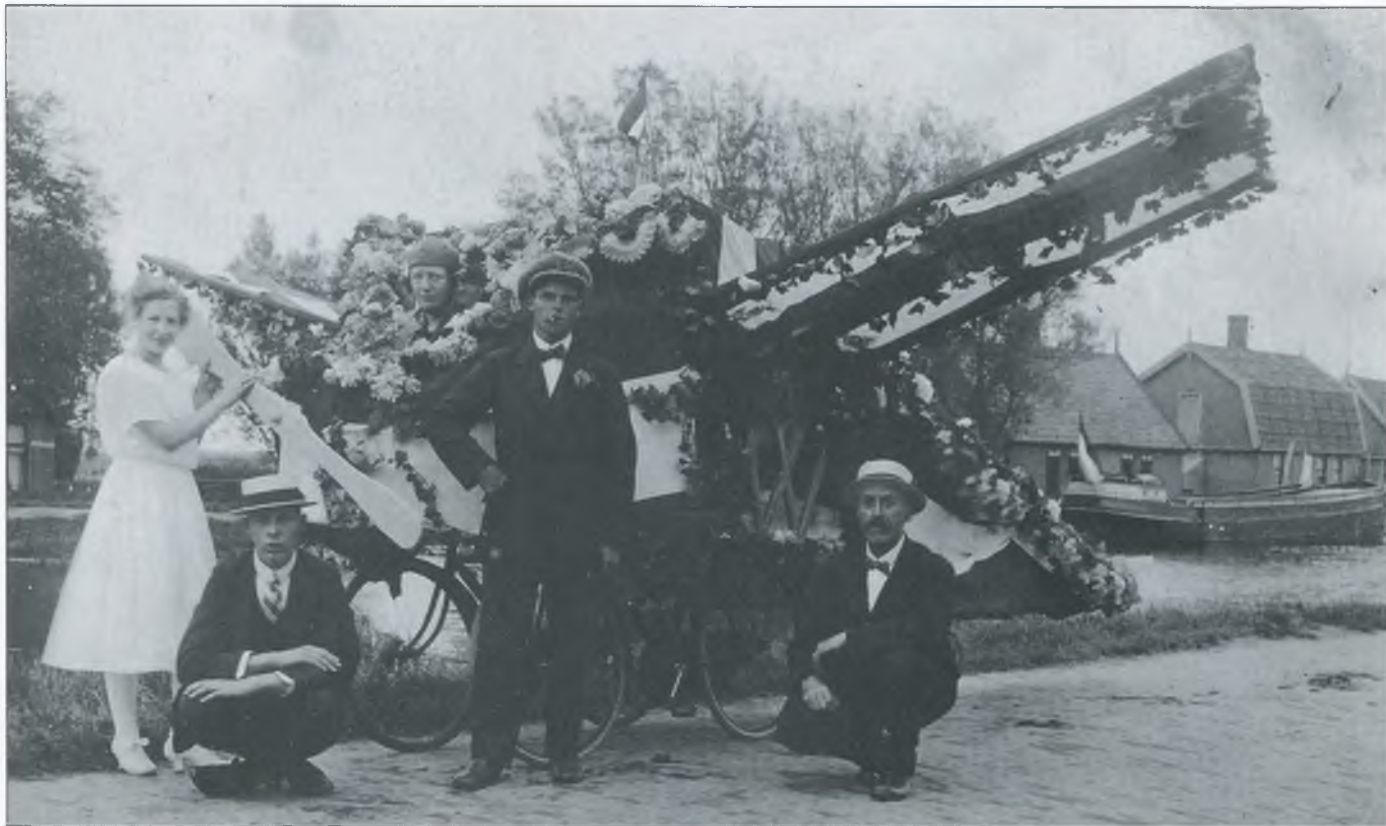
Smederij Mulder en boerderij van Hart

Cor Langedijk uit Zwaag, geboren op het Gaspad en later verhuisd naar de Westerstraat, heeft weer met plezier het blad gelezen. Hij had nog een aanvulling op 'Wat is er veel veranderd' op bladzijde 51.

Hij schrijft: *De overlijdensdatum van Jan Mulder is 30-10-1969. Hoe ik dat weet? Nou het was mijn 'Ome' Jan.*

Marie Kansen was de zus van Trijntje Kansen en dat was toevallig mijn moeder.

Jaap Kramer uit Noord-Scharwoude corrigeerde de foto op bladzijde 51. De boerderij werd volgens hem niet bewoond door Thijs Hart maar door Bram Hart. Langs de weg ligt het landbouwgereedschap van Cees Langedijk die er tegenover woont, stond er bij de foto. Helaas is bij het afdrukken van de foto het gereedschap van Cees Langedijk weggefallen. Daarom nogmaals deze foto.

We weten nu dus dat op deze foto de volgende personen staan: 1. Gerrit van der Poll, 3. Anne Kossen, 4. Cor Balder, 5. Cornelis van der Poll

SRV en VVV

Van Irma Kreuning-Smit uit Heerhugowaard kregen we de volgende leuke reacties.

"Wat leuk! Mijn geboortehuis op de foto en een verhaal van mijn vader (Gerrit Smit de SRV-man) in het blad.

En nog veel meer herkenning!

Over de VVV in Langedijk weet ik ook nog wel zo'n fantastische anekdote:

Mijn ouders waren ook lid van de VVV, en soms kregen we twee of vier gasten in huis. Op een gegeven moment was de nood blijkbaar erg hoog, en belde de VVV of we asjeblieft nog vier Franse gasten konden onderbrengen... terwijl we ook al vier Duitse gasten in huis hadden! En een kostganger!

Maar ja, m'n ouders waren niet zo goed in 'nee' zeggen, dus werd er een oplossing gezocht. M'n zusjes, m'n moeder en ik gingen uit logeren bij mijn tante die ook in Langedijk woonde. M'n vader sliep met onze kostganger in een slaapkamer (de kostganger sprak een beetje Frans, dus die kon dan de franse toeristen te woord staan!) en zo konden alle acht toeristen bij ons in huis terecht. De volgende ochtend moesten we weer snel naar huis om het ontbijt te verzorgen! Leuk, die herinneringen . . ."

Van der Poll

Gerrit van der Poll schreef ons het volgende: "Op pag. 33 van de laatste Otterplaat zag ik opeens een bekende foto. Daarop staan twee familieleden van mij die nog niet genoemd zijn. Het gaat om de twee gehurkte heren met strooien hoedjes op. Dit zijn respectievelijk mijn grootvader en mijn overgrootvader van der Poll. Op mijn foto staat een datum vermeld: augustus 1923. Volgens mij wordt hier gevierd het 25-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina (gekroond in 1898).

Mijn opa is Gerrit van der Poll, geb. 10-10-1902, overleden 01-03-1973 en mijn overgrootvader (rechts) heet Cornelis Johannes van der Poll, geb. 27 januari 1870, overleden 25 december 1958.

Als jullie het leuk vinden dan heb ik nog een aantal foto's van Broek op Langedijk. Van boerderij de Wup die verbrand is eind zestiger jaren (op de foto komt net de rook uit het dak), van het postkantoor heb ik een ingekleurde foto, van de oude gereformeerde kerk die samen met de Wup verbrand is, van de Broeker molen, van de Dorpsstraat of de Dijk met diverse mensen er op en dan nog krantenknipsels van de verkaveling.

Ik lees dit blad van m'n ouders (Kees en Wies van der Poll), die lid zijn van de Stichting Langedijker Verleden".

De familie Glas

Pieter Glas uit Petten attendeerde ons op het volgende. Het illustreert dat je niet zorgvuldig genoeg kunt zijn. Pieter schrijft: *Het artikel over de familie Glas trok natuurlijk meteen mijn aandacht, maar omdat ik Pieter heet en afstam van dezelfde Pieter als de vader van dit gezin, moet ik toch melden dat de hier genoemde Jan Glas echt ook Pieter Glas is. Het bewijs hiervoor is vrij eenvoudig op te zoeken op Genlias.nl. Verder een prima mooi uitgevoerd blad.*

We hebben Pieter geantwoord dat het erg jammer is dat zijn voorvader een verkeerde voornaam heeft gekregen, temeer omdat Genlias de eerste bron was die door ons is geraadpleegd. Dus hierbij rechtgezet dat de man die we Jan Glas Sr noemden, toch echt Pieter Glas heette.

Ook de heer Jan Bus uit Krimpen aan den IJssel reageerde. Hij schreef: *"Het heeft even geduurd voordat ik 'Otterplaat' had gelezen, maar dat is dan nu gebeurd. Altijd weer interessante*

*en leuke verhalen over de Langedoik. De reden voor dit mailtje is de foto van de familie Glas op pagina 9. Daarop kwam ik tot mijn verrassing mijn tante tegen, namelijk **Trijntje** (roepnaam Trian) **van Twuijver**. Haar zuster **Cornelia** (roepnaam Corry) **van Twuijver** was mijn moeder. Bas Glas overleed jong en ik heb hem niet gekend (ik ben van 1936). Maar wat mij opviel in het onderschrift bij de foto is dat zijn ouders **Jan Glas** en **Marijtje Borst** worden genoemd en ook nog een keer **Jan Glas Sr**. Dat laatste is alleen maar logisch als er ook nog een jongere Jan is. Die is er ook, althans **Johannes Glas** wordt blijkbaar ook Jan genoemd.*

*Tot nu toe is daar niks vreemds aan, maar in de huwelijksakte van 19 juni 1887 in Zuid-Scharwoude staat dat er een huwelijk is voltrokken tussen **Pieter Glas** en **Marijtje Borst**.*

Ook de heer Bus hebben we bedankt voor zijn oplettendheid. We hebben de nazaten van de familie Glas onze excuses gemaakt. De familiefoto plaatsen we hier nogmaals.

Op de foto zien we van links naar rechts:

Achterste rij: 1.Willem Glas, 2.Marie Glas-Blokker, 3.Jan Glas, 4.Neeltje Glas-Twisker, 5.Bertus Witteveen.

Middelste rij: 1.Dirk Blaauboer, 2.Kees Kliffen, 3.Gerrit de Mayer, 4.Trijntje Glas-van Twuyver, 5.Bas Glas, 6.Neeltje Witteveen-Glas, 7.Cor Hartland, 8.Jan Kostelijk, 9.Niek Selhorst.

Voorste rij: 1.Leentje Blaauboer-Glas, 2.Aagje Kliffen-Glas, 3.Ka de Mayer-Glas, 4.Marijtje Glas-Borst, 5.Pieter Glas, 6.Ma Hartland-Glas, 7.Anne Kostelijk-Glas, 8.Guurtje Selhorst-Glas.

Reactie op de voorplaat

De prachtige foto op de voorplaat leverde ons een paar welkome aanvullingen op met betrekking tot de schuit die bij de Kromme Brug lag.

Jan de Jong meldde ons het volgende. "Hier wordt vermeld dat er wat apparaten op de achtersteven van de schuit liggen, bedoeld om er werkzaamheden mee te verrichten. Ten eerste is het de voorsteven. Tussen de mannen op de schuit ziet u de onderkant van de mast. Hier ligt aan het uiteinde lood of een ander metaal op om de mast gemakkelijker te kunnen strijken of omhoog te zetten. Vóór dat metaal liggen op de mast twee beunen. Als de mast rechtop staat, liggen deze beunen op het gat wat u onder de mast en achter het hekje ziet. Dit is natuurlijk voor de veiligheid. Het gat waar de onderkant van de mast in verdwijnt wordt ook wel de wip uit genoemd. Natuurlijk zullen er nog wel enkele namen voor deze uitsparing de ronde doen. De boot zou een kleine tjalk kunnen zijn. Voor de rest wil ik u melden dat ik geen verstand van boten heb en dat ik dit blad met steeds meer interesse lees."

Onze donateur J. van der Gulik uit Andijk schreef ons het volgende. "Even wat opmerkingen bij de voorplaat op de omslag van het jaarboek 2011. De schuit is vermoedelijk een kleine Tjalk of Skûtsje. Op de foto is de voorsteven zichtbaar en niet het roer. Bij deze kleine scheepjes lag het watervat op de voorsteven, bij het roer was daarvoor geen plaats. Wat als lading wordt genoemd is de gestreken mast, duidelijk zichtbaar het contragewicht. Op de mast tegen het contragewicht ligt de afdekking van de doorlaat in de voorsteven van het contragewicht. Tevens is op de stevenbalk de katrol met haak zichtbaar voor de voorverstaging van de mast.

Ik hoop dat dit veel duidelijk maakt bij deze foto."

Ons bestuurslid Jan Marsman jr. haakte in op het bericht van J. van der Gulik. "Tjalken en skûtsjes zijn volgens mij typisch Friese schepen. Zou het geen zgn. damschuit kunnen zijn? Op meerdere ansichtkaarten uit begin 20e eeuw staan kleine zeilvrachtscheepjes."

Nog een reactie op 2010

In de Otterplaat 2010 staat een foto in oorlogstijd van een schuit aan de wal bij De Hut. Hierop ontwaarde Margriet Bullooper-Eecen zichzelf (met haarstrik) en haar broer Sijf (die hele blonde). Eronder staat o.a. Annie Schut vermeld, maar dat moet Corrie Schut zijn. Corrie werkte in de huishouding van de familie Eecen en paste nog wel eens op de kinderen.

Cor Oudendijk

In memoriam Wietze Dreijer

Op 2 november 2011 overleed onze oud-voorzitter Wietze Dreijer. We zullen nooit weten of hij het zelf heeft voelen aankomen. Plotseling was hij er niet meer.

Wietze werd geboren op 20 september 1938 te Holwerd in Friesland. Hij kwam als jongste ter wereld in het gezin van Johannes Aris Dreijer en Tietje de Ruiters. Na een jeugd, waarvan hij vaak verhaalde, in het weidse Friese land, werd hij leerling-timmerman. Toch zou hij geen beroep in het timmervak kiezen maar meer de bouwkundige kant uit gaan. Er bestonden al jaren plannen om de Lauwerszee in te polderen. In 1961 begon Rijkswaterstaat met het maken van een werkhaven bij Oostmahorn, hemelsbreed niet zo ver van de woonplaats van Wietze. Hij belandde op de tekenkamer van de Lauwerszeewerken.

In de jaren 60 van de vorige eeuw verhuisden Wietze en zijn vrouw Sijke Feenstra naar Noord-Holland. Zijn vrouw liet zich vanaf die tijd trouwens Sita noemen. Er werd een functie aanvaard bij de gemeente Schagen.

Eind jaren 60, toen de verkaveling van het Geestmerambacht goed op gang kwam, solliciteerde hij naar een functie binnen de gemeente Langedijk. Op de verkavelde Butterlaan wist hij een oud huisje te kopen, tot kort voor die tijd bewoond door Dirk de Vries. Wietze en Sita mochten het slopen en er een nieuwe woning bouwen. De casco-woning werd door hen zelf afgetimmerd, geschilderd en behangen. Op 7 maart 1977 verhuisden ze vanuit Schagen naar Oudkarspel om er nooit meer weg te gaan.

Wietze kwam bij de gemeente Langedijk bij de sector Bouwen en Wonen, waar hij zich o.a. bezighield met het aankoopbeleid voor het toenmalige Bohangebied (plan Oosterdel). Woningtaxaties voor de WOZ, vaak samen uitgevoerd met Cees Bes, behoorden ook tot de werkzaamhe-

den van Wietze. Het onderhoud van gemeentebouwen bracht hem in aanraking met museum Broeker Veiling, de Kooger Kerk en 't Regthuis. Toen de Stichting i.o. Verborgten Verleden Langedijk (de voorloper van Langedijker Verleden) zich in 1984 sterk maakte om het door particulieren bewoonde voormalige raadhuis van Oudkarspel als museum te gaan inrichten, vonden ze in Wietze Dreijer een vurig voorstander. Ofschoon het zijn werk was, legde Wietze er zoveel persoonlijk enthousiasme in dat het bestuur van de Stichting Langedijker Verleden hem de aangewezen persoon vond om het museum in 1989 te openen. Met een koets werden Wietze en Sita Dreijer opgehaald en openden zij, verkleed als Ambachtsheer en -Vrouw van Oudkarspel museum 't Regthuis. Sinds dat moment was het gebouw voor Wietze 'zijn Regthuisje' geworden.

Toen Jan Ijff aangaf, vanwege zijn leeftijd, niet meer als bestuurslid te willen functioneren, vond hij in de intussen gepensioneerde Wietze een opvolger. Hij werd al vrij snel tot voorzitter gekozen. Een functie die hij een paar jaar geleden wegens gehoorproblemen moest neerleggen.

Op 26 december 2002 overleed zijn geliefde vrouw Sijke. Hij sloeg zich manmoedig door dit verlies heen, maar aan alles was te merken dat hij zijn vrouw heel erg miste. De bemoeienissen met 't Regthuis hielden hem onder de mensen, maar thuis was het erg stil, zoals hij zelf vaak zei. Boven zijn rouwcirculaire staat niet voor niets: "Morgen zie ik je weer. Nu is die morgen aangebroken dat ik weer bij je ben. Laten we nu samen op weg gaan naar de eeuwige stranden om rust te vinden."

We verliezen in Wietze een vriend en hulp en we zullen hem heel erg missen, maar hopelijk heeft hij nu weer rust gevonden bij zijn vrouw. Bedankt voor alles, Wietze.

Laatste contacten met Cor

"Deer zal ik den wel onder komme te staan". Ik kan daar niets op terug zeggen want het is maar al te waar. Het is 12 juni 2012 en ik bezoek Cor om met hem de Otterplaat van 2012 door te spreken. We lopen de inhoudsopgave door en bij de regel 'In memoriam Wietze Dreijer' maakt hij deze opmerking. Hij heeft dit in memoriam zelf nog geschreven en beseft dat hij daarna zelf beschreven zal worden. Half mei hebben wij via de mail het rampbericht over Cor vernomen: Cor is ernstig ziek en zal niet meer beter worden. Ik stuur Cor een mail en zeg dat ik hem snel zal bellen. In die mail zeg ik ook "Zoveel plezier heb ik al met je gehad met activiteiten over de historie van Langedijk, zoveel leuke gesprekken en vergaderingen. Dan denk je toch dat doen we nog zeker 20 jaar lang".

Cor bij de opening van het museumjaar in 2011

De laatste jaren hadden we veel contact met elkaar omdat we vol energie de Otterplaat zo mooi en interessant mogelijk wilden maken. Ik probeerde hem daarbij waar ik kon werk uit handen te nemen, want hij deed al zoveel voor Langedijker Verleden. Als ik hem bel hoor ik meteen aan zijn stem dat het vrolijke en enthousiaste dat hem kenmerkt weg is. Hij vertelt over zijn bezoek aan de specialist in het ziekenhuis die hem het fatale bericht meldt en of hij nog vragen heeft. "Nou, op zo'n moment heb je geen vragen hoor", zegt Cor gelaten. "Ja, dat is dan je beloning", stelt hij teleurgesteld vast. Ik voel aan dat hij dit zegt tegen de achtergrond van altijd je best doen. Werk, hobby, maar ook privé, Cor kon niet anders dan zijn best doen.

Hij zal me bellen wanneer het uitkomt om hem te bezoeken.

Dat wordt die 12e juni. Cor ligt in bed en zal er even uit komen om alles aan mij te geven voor de Otterplaat van 2012. Even later komt er langzaam bewegend een magere man de kamer in, Cor, die na de begroeting naast me gaat zitten. Ik begin om hem op te vrolijken een komisch en interessant historisch verhaal te vertellen over Langedijk. "Stop", zegt Cor, "geen lange verhalen met veel informatie want ik kan dat niet meer aan."

We gaan snel aan tafel, waar Cor na elke zin moet bijkomen. Ik krijg van hem de computergegevens die er voor de Otterplaat al zijn, mappen en foto's. "Je kan me nog twee weken bellen, daarna ben ik er denk ik niet meer." Dan geeft hij een wanhopige schreeuw van onmacht en moet zijn bed weer in. Ik voel zijn peilloze verdriet om zijn passie voor de Langedijker historie definitief los te moeten laten. "Doe alles maar in een plastic zak, die ligt in de gang, anders valt er misschien wat uit de mappen", roept hij nog vanuit zijn slaapkamer.

Zwaar aangeslagen vertrek ik na dit laatste bezoek.

De Otterplaat, zijn trots, zal net als zijn dierbaren zonder hem verder moeten.

In memoriam Cor Oudendijk

(1954-2012)

Na een korte maar slopende ziekte is op 18 juli 2012 onze voorzitter Cor Oudendijk op de veel te jonge leeftijd van 58 jaar overleden.

Cor is geboren op 5 juni 1954 als enige zoon van huisschilder en saxofonist Jan Oudendijk en Trien Groot. Cor was, hoewel geboren in het ziekenhuis in Alkmaar, een echte Zuid-Scharwouder en zat aan de Koog in Zuid-Scharwoude op de kleuterschool. Aangezien de schoolgrens bij de Kromme Brug lag, moest Cor in Noord-Scharwoude naar de lagere school. Na de middelbare school was Cor werkzaam bij zoals dat toen heette de PTT, later Post NL. Zijn grootste hobby en passie was de geschiedenis van de Langedijker dorpen. Begin jaren '80 was Cor bestuurslid van stichting Kooger Kerk en in 1987 was hij met oa. Jan Ijff en Jan Wijn oprichter van Langedijker Verleden, dat als thuisbasis het Regthuis in Oudkarspel zou krijgen. Cor woonde jarenlang met zijn moeder aan de Dorpsstraat in Zuid-Scharwoude en verhuisde later samen met zijn vrouw Janny naar Oudkarspel. En na een paar jaar Nieuwe-Niedorp toch weer terug naar Oudkarspel.

Cor mag rustig de motor achter Langedijker Verleden genoemd worden. Vanaf het begin als secretaris en later als voorzitter gaf hij richting aan de stichting en was hij door zijn fenomenale kennis van de Langedijker historie een vraagbaak voor velen. Ook voor ons jaarlijkse blad 'De Otterplaat' schreef Cor menig stuk. Altijd na grondig onderzoek, want Cor had een hekel aan slordigheden, de feiten moesten kloppen. De bestuursvergaderingen, maar zeker niet te vergeten de jaarlijkse donateuravond, praatte Cor altijd op zijn eigen onnavolgbare manier aan elkaar. Doorspekt met anekdotes en in onvervalst Westfries. De taal die hem zo na aan het hart lag en waar hij zich als geen ander in uit kon drukken.

Afgelopen voorjaar begonnen de gezondheidsproblemen en kon Cor voor het eerst wegens ziekte niet bij de opening van ons tentoonstellingsseizoen aanwezig zijn. Toen konden we niet vermoeden dat die ziekte hem in zo korte tijd fataal zou worden. Bij de voorbereiding en de inrichting van de tentoonstelling 'Effies opsteke' heeft Cor nog een belangrijke rol gespeeld.

Wij zullen Cor in onze herinnering houden als een enthousiast, deskundig en zeer actief bestuurslid van onze Stichting maar bovenal: als een fijn en warm mens. We wensen Janny en de verdere familie heel veel kracht toe om dit grote verlies te dragen.

Cor, bedankt voor al je geweldige werk en je vriendschap, we gaan je ontzettend missen en zullen het nog vaak over je hebben.

Cor Oudendijk

Boi de uitvaart van Cor keek ik er 's om me heen. Toen docht ik: Ik denk dat ik ien van de mense ben, die Cor al heel lang ken.

Moeder Trien en vader Jan en Cor weunde heel genoegeloik in dat kloine huissie met 'n skilders-werkplaas erachter. 't Huis stond an de weg, de streit liep of en altemetteres werd 't anrede, dakgoot stik, vrachtauto teugen de kamer an.

Om 't huis was nering, visboer, twee slaggers, kruidenier, postkantoor, winkel in L.S.V.V.-kieren, winkeltje in Hoilig Hart beelde van Betje Leering en 'n uitlienbibliotheek met deur pas-toor en kapelaan goedgekeurde boeke.

Ok de sigarenwinkel van Vrouwkje Kout, Vennik met manufacture en achter 't huis 'n skuitemakeroi, kortom alles was met 'n warme pankoeke te belope.

In die omgeving groeide Cor op. Hoi had toen al 'n kuif in z'n heer. Hoi ging naar de Kleuterskoôl in de Koog en dernei naar de Lagere Skoôl in Noord-Skarwou boi juffrouw Misset, meester de Vries en meester Kriek.

In die toid hielp ik moin vader al met broodvente, kwamen we altoid langs vrouw Oudendijk, gien mevrouw, niks gien mevrouw, zoi ze den, gewoôn vrouw Oudendijk of Moeder Trien.

Meestentoids met skort voor, deer kon je ok heel wat in beware. Moeder Trien maakte welderes misbruik van d'r werkkostuum. As 'r 'n negotieman of 'n kassiesventer langskwam den zoi ze gewoôn:

Mevrouw, die is er niet, ik ben de werkster.

Ze hield niet van poepelegoin, doe maar gewoôn, den doe je gek genog.

Vader Jan was skilder, 'n goeie skilder, maar amparteg. D'r kwam d'r 's 'n klant met 'n boskip: Jan ik heb 'n zwarte piano, wul joi die wit vurve? "Deer begin ik niet an, d'r is niet mooier as 'n zwarte", zoi Jan den poesteg.

Hoi kon ok verlege mooi saxofoon speule en most boi veul kermesse optrede met de Piejantoes, gewoôn 'n ofkorting van Piet, Jan en Toos. En ok veul boi 't plaasse-loike orkest, de Strukketrekkers.

't Was 'n oigenzinnege amparte man, die in huis niet makkelek was en Cor en z'n moeder hewwe welderes op oiere lope moete om 't 'n beetje gezellig te houwe thuis.

Voor de vasteghoid van inkomste ging Vader boi Eecen werken as skilder, maar deer was de skaftoid tussen de middag maar 'n kloin uurtje. En van Eecen naar Zuid-Skarwou was as je deurfieste toch wel 'n minuut of tien en den moet je ok op toid weer terugweze. As je je hele leve tussen de middag warm ete heb, valt 't niet mee om dat of te lere. Dat Jan kwam iedere middag thuis om te

ZUID-SCHARWOUDE. Op 29 maart 1960, kwam een vrachtwagen in botsing met het woonhuis van heer Oudendijk

ete, Cor of Moeder Trien stonde den an de streit uit te koike naar 'n witte overall met 'n alpinopet op, die je in de verte boi de Roomse Kerk an kon zien komme.

Den vloge ze naar binne, werd Vaders bord vol skept en kon Vader Jan geloik anvalle.

't Was 'n biezonder gezin. D'r zat gien kwaad in, zeker niet boi Cor en Moeder Trien.

As jochie stond Cor altoid al over 't hekkie te koike, hoi hield van skake en tekene, maar niet van voetballe of are sportiviteite. Cor zoi altoid: Al speule ze Nederland-België hier in 't bleekveld. Ik gaan gienise koike.

De liefde voor 't durp en de West-Friese taal zat 'r heel dik in boi Cor.

Cor keek heel goed om z'n oigen heen en maakte hele amparte en oigenzinnege opmerkings.

We ware 'n keer met z'n tweeën met moin auto naar Den Haag, deer weunde 'n man met 'n winkel vol met ouwer-wesse meziek op langspeulplate. Deer was Cor ok 'n liefhebber van, maar hoi vertaalde alles in 't West-Fries. De plaat van Simon Green werd boi Cor, dat is Siemen Groen. En Sam Brown werd Sam Bruin. En Cor praatte en zoi teugen die man in de Jan Hendrikstraat: "Noh moin joôn, je hewwe zoveul en weer ik naar vrage, dat hew je gienisen.

Cor werd ien van de hoôtemetote van Skroivendevort. Veul inzet en behulpzaam met de spelling. Soms welderes oigenzinnege, maar dat kon ok niet aars met zo'n vader en moeder.

Toen vader Jan ziekelek werd en niet zo oud werd, bleve Cor en Moeder Trien same in 't huissie weune. D'r werd 'n heel mooi stukkje aanbouw, 't spultje werd opknapt en moeder en zeun ginge same op vekansie naar Engeland. Cor had wat kennisse deer en deer ginge ze op an. In die toid was ik zellef melkboer in Zuid-Skarwou en kwam

3 keer in de week boi hullie an de deur. Volgens moin was moeder Trien zowat nooit verder as Alkmaar weest, dus ik vroeg: "Gaat 't wat, deer in Engeland, bevoorbeeld boskippe doen?" Ze zoid: "Aris, moin joôn, d'r is niks an, 't staat boven de winkel, Supermarkt, nou dat staat 'r boi Dries Goudsblom ok. Ik kom d'r binnen en zeg teuge die man met dat jassie an achter de toonbank: "Ien brood en 'n pakkie butter. Nou, hoi greep 't zo". Alliendeg most ik 'n keer zo nodeg en we liepe langs 'n park met 'n skutting en d'r hinge bordjes an de deure. Closed. Ik docht, dat treft, maar ze ware allegaar vast. Cor heb later uitloid, dat dat wat aars betekent.

Cor en ik hewwe ok nag wat dein voor Radio Lange-
doik, 'n programma "Te gast boi Trien". En den kookte en bakte Moeder Trien in hullie kloine keukentje ouwer-

wesse dinge met 't recept deerboi, grauwe erwte, boffers en sudderlappies.

Cor's inzet voor de lokale historie was groot. Cor wist veul en deed veul en skreef in Van Otterplaat tot Groenveldsweid hele mooie verhalen. En hoi zag altid hele amparte invalshoeke. Deer op die cremasie ware ok mense, die nou al zoide: Hoe moet 't verder met de jaarvergaderings? Oigenlek kwam ik meestal allien voor Cor.

Voreg jaar is Cor onderskeiden deur z'n West-Friese Vriende, met 'n geweldeg ienmaleg nummer: Skroivende Cor, allien maar met verhaaltjes van Cor, 'n heel blad vol. 'n Eerbetoon an 'n groot man.

Al deuze gedachte ginge deur me heen op die ochtend boi 't ofskoid van Cor, 't verdriet van Janny, de joôs, klein-kind en de familie. De mooie welgemeende toesprake, maar we moete verder, zonder Skroivende Cor, maar met 'n zwoigende Cor.

Dat Cor nag lang in onze herinnering bloift leven.

ZUID-SCHARWOUDE. Nog maar juist hersteld of een tweede botsing volgde

Langedijker Trio 4 lag ingevroren

Ijsoproer, ijs en emotie in 1929 met een Langedijker schipper!

Ijsoproer in Burgerbrug. Al een maand lang vroom het dat het kraakte. Het was januari 1929 en voor de vijfde keer viel de vorst in. Vanuit Leeuwarden kwamen de eerste berichten over de vierde Elfstedentocht en in Burgerbrug, in de kop van Noord-Holland, besloot schipper Kees van Schoorl dat zijn schip Trio4 lang genoeg ingevroren had gelegen. De 'melkmotorschuit' was er niet in geslaagd de Groote Sloot (spelling uit die tijd) open te houden en het beurtschip van de Langedijker schipper kon niet meer voor of achteruit. Het schip lag ingevroren voor de aanlegsteiger van de Coöperatieve Maalderij. Het bestuur van de ijsclub Nut en Vermaak uit Burgerbrug had intussen een verlichte ijsbaan op de Groote Sloot aan laten leggen. Op een donderdagochtend verscheen van Schoorl op het ijs met zijn potige zoon en zes paarden. Die kwamen van Jaap van der Molen en zijn zoon uit Broek op Langedijk. Als een lopend vuurtje ging door het dorp dat de Trio 4 de ijsbaan naderde. Een paar honderd man gingen boot en paarden tegemoet en weldra klonk luid "Halt, niet verder!" Zonder slag of stoot werd deze 'laffe' onderneming tot stilstand gebracht. Van Schoorl was niet erg populair in het dorp. De schipper vond niet het medele-

ven dat iemand zou hebben genoten die als broodvechter genoodzaakt was het ijs open te breken. Hij trad nogal onverschillig op, waardoor de stemming tegen hem zo verbitterd werd, dat hij nog juist bijtijds zo verstandig was om met de ijsvernietiging op te houden. De bevolking van Burgerbrug vergaderde in de herberg en besloot voor alle zekerheid de brug te barricaderen. Inmiddels was ook de burgemeester gearriveerd, de schipper eiste vrije doorgang! Desnoods met assistentie van de politie, die onder leiding van een majoor en vijf onbekende veldwachters op het toneel van het ijsoproer was verschenen. De burgemeester kon geen enkele bepaling in de wet of het polderreglement vinden, dat van Schoorl in het ongelijk stelde. In die tussentijd was de volkswoede zo hoog opgelopen, dat hij besloot voorlopig niets te ondernemen. Maar van Schoorl was vastberaden om zijn schip naar Langedijk te halen.

Op zaterdagochtend liet hij verhuizer Hoed uit Alkmaar komen met de opdracht om zijn schip door het ijs te trekken. Hoed, die niets wist van de incidenten van donderdag, reed met een knecht naar Burgerbrug. Toen hij het dorp binnenreed vroeg een boer hem meteen

wat hij kwam doen. Hoed zei: "het schip van van Schoorl door het ijs trekken." "Dat zal je niet glad zitten", zei de boer. Hoed begreep de mededeling verkeerd en dacht dat men vermoedde dat zijn 80 pk sterke motor geen beweging in de boot zou kunnen krijgen. Dus zei hij: "dat is koren op mijn molen." Maar toen hij veldwachters en het publiek op het ijs zag, begreep hij wel wat er aan de hand was. "Daar ga ik in geen geval voor", zei hij. Maar de agenten gaven hem opdracht het werk uit te voeren. De verhuizer maakte de staalkabels die al klaar lagen vast en trok de schuit met gemak vooruit. Terwijl Hoed met zijn werk bezig was, begon de klok te luiden van de rooms-katholieke kerk, recht tegenover het schip. De verhuizer dacht aanvankelijk dat er een begrafenis was, maar al snel kwam hij er achter dat de schaatsenrijders van Burgerbrug e.o. op deze manier werden gealarmeerd. Honderden mannen, vrouwen en kinderen stroomden toe om hun ijsbaan te verdedigen! Al snel was er in Burgerbrug meer volk op de been dan bij een kermis. Hoed, die zelfs in zijn cabine werd aangevallen, gaf de verzekering dat hij niet verder dan de brug zou gaan, maar die mededeling temperde de gemoederen van de bevolking niet. De veldwachters trokken de blanke sabel en sloegen op de menigte in. Dit had slechts tot gevolg dat de bevolking helemaal wild werd. Het werd de heer Hoed duidelijk: hier moest voor de volkswil teruggetreden worden om te voorkomen dat er doden zouden vallen. Hij zette zijn motor af en koppelde de sleepkabels van de boot af. Onmiddellijk sloeg de stemming van het volk om. Er klonk een massaal hoera voor de heer Hoed. Een paar sterke kerels droegen hem in triomf de herberg in voor een borrel. De burgemeester feliciteerde de heer Hoed met dat verstandige besluit, maar schipper van Schoorl, ook een robuuste onwrikbare kerel, eiste dat zijn schuit verder werd getrokken. De rijksveldwachter vreesde dat zijn manschappen dagen in Burgerbrug zouden moeten blijven en steunde de Langedijker schipper. Hij wilde de zaak zo snel mogelijk doorzetten, waarna de volkswoede vanzelf wel zou verdwijnen? Hoed weigerde echter door te trekken. Onderhand was het ijsclubbestuur met van Schoorl in onderhandeling over een uit te keren schadevergoeding. Toen dit bekend werd, dat de schipper een vergoeding van f 75,00 had gekregen voor de geleden schade, kon de politie in de herberg slechts met het trekken van de sabel verhinderen, dat men van Schoorl te lijf wilde gaan. De stijfkoppige schipper, die twee keer per week door de Groote Sloot voer, kon nog geruime tijd schade van zijn optreden ondervinden. De ontstemming in De Zijpe was groot. Het is toen die zaterdag wel gebleken dat het oerinstinct voor het ijs nog voortleefde.

Nabericht met bronvermelding:

Naar aanleiding van het geplaatste redactionele stuk in het Langedijker Nieuwsblad, van 31 december 2003, reageerde dhr. van der Molen, oud 93 jaar, zoon van Jaap van der Molen. Hij heeft mij op vier januari 2003 opgebeld en telefonisch meegedeeld dat zijn vader en hij op een donderdag in januari 1929 met een boerenwagen en zes paarden naar Burgerbrug zijn gegaan. Rond elf uur 's morgens zijn zij daar aangekomen en hebben de boerenwagen over het ijs naast de Trio 4 gereden en hem gedemonteerd op de schuit gelegen. Hierna zijn de 'stalen'trekdraden, gedraaid van buiten van manilla en een kern van ijzer, klaargelegd voor de paarden. De paarden werden, twee op de achterbolders en vier op de voorbolders, over stuur- en bakboord ingespannen. Met houten ijsklopers werd er eerst vaarwater voor de schuit gemaakt. De schuit ging namelijk voor iedere 'trek' eerst een stuk achteruit om daarna gang te maken om zo ver mogelijk het ijs te breken en/of erop te schuiven, om daarna door zijn eigen gewicht door het ijs te zakken. De paarden zorgden voor de extra paardenkrachten die op dat moment net voldoende waren om het ijs, een bootlengte, te breken. Met de brug in zicht met nog een trek te gaan, kwamen dorpsbewoners ook het ijs op om de paarden te hinderen! De paarden raakten van slag(trek) en waren niet meer te mennen. Andere dorpelingen hadden een kar met slappe koeienstront op de brug klaar staan om de schipper een warm welkom te geven. De poging om het schip naar open vaarwater, het Noordhollands Kanaal, te trekken werd gestaakt! De dorpelingen hadden namelijk beloofd Jaap van der Molen f 60,00 onkostenvergoeding te betalen als hij zou stoppen met trekken. Dit heeft achterafgezien nooit plaatsgevonden. Ze hebben zelfs geen kop koffie of een borrel genoten. Onverricht zijn zij ter plaatse weer vertrokken, richting Broek op Langedijk.

De heer van Der Molen zei tevens dat zij wel vaker werden gevraagd om met de paarden schepen door het ijs te trekken. Dit gebeurde vooral voor doorvaart in het Kanaal Alkmaar-Kolhorn, vanaf de sluis in Broek tot het Noordhollands Kanaal bij Alkmaar. Ook hier gaf het wel eens aanleiding tot oproer als de haven van Broek in die tijd tot ijsbaan was geworden!

Bij het dikker worden van het ijs werden dan wel tien paarden voor de boot gespannen, zes van van Der Molen en vier van van Schoorl (de Biegel). Mijn overgrootvader had vee bij boeren staan voor de handel. Koeien vetmesten voor de slacht en paarden voor de verkoop en zo kon het zijn dat deze 's winters werden ingezet om te helpen bij het ijs breken!

Reconstructie van de gevel van de vroegere conservenfabriek 'De Burcht'

Twee en een half jaar geleden: de telefoon. Jan Tauber van BBT Oudkarspel aan de lijn. "Zeg Ed, ken jij de gevel van Verburg in Noord-Scharwoude?". "Ja, daar ben ik mee bekend, althans, ik weet hoe het er bij staat."

Jan zegt: "De gevel is een Rijksmonument en moet behouden blijven, zou je even een keer langs willen komen en je visie willen geven?"

Uiteraard, eindelijk weer een uitdaging en iets wat me op het lijf geschreven is. Op een druilerige dag samen met Jan en zijn vrouw Ida de gevel inspecteren. Wat een ravage, maar wel te restaureren. Bij Jan thuis, onder het genot van een kopje koffie en een lekker broodje, de zaak op papier gezet en een plannetje gemaakt voor het herstel en de methode. Jan sprak honderduit over zijn nieuwe job, adviseur bij de restauratiecommissie van de Gemeente Langedijk. Hij was erg blij: Henselmans Bouwbedrijf uit Noord-Scharwoude wil de restauratie uitvoeren. Dit werd een leuke vergadering, jonge mensen die vreemd staan te kijken over de manier waarop de gevel rechtgezet en gerestaureerd zou kunnen worden, er werd soms een beetje sceptisch gereageerd. Kan dat zomaar? Stort het niet in? Ik gaf te kennen dat ik met 30 jaar ervaring met deze materie wist dat het uitvoerbaar zou zijn. Arnold Henselmans was enthousiast en gaf aan met ons in zee te willen gaan en besloot met de woorden "tot binnenkort". Nou dat werd plusminus twee jaar, met de nodige perikelen daarin, daar wijden we niet over uit.

December 2010, de kogel is door de kerk, het startsein voor de bouw wordt gegeven, de palen gaan erin. Het plan voor de gevel neemt vaste vorm aan. In overleg met constructie-

bureau Harder uit Langedijk wordt de fundatiemethode besproken en een beetje aangepast, waarbij ervaring erg goed van pas komt. Gelijktijdig worden de besprekingen gevoerd aangaande het restauratieplan met Melanie Balladux (restauratie-adviseuse van de Gemeente Langedijk), Richard Hoedjes (adviseur en opzichter van Woningbouwvereniging Langedijk), Frank Beemsterboer (projectleider), Johan Koenis (uitvoerder) en Bert Jan Lubbers (werkvoorbereider van bouwbedrijf Henselmans).

Het plan is doorgesproken en er wordt bepaald de gevel recht te zetten en de twee verzakte zijbeuken iets op te lichten. Alle losse delen te verwijderen en de oude zijgevels (althans de stenen) te gebruiken voor restauratie materiaal voor de voorgevel. Ook wordt er een voegbedrijf aangetrokken, om de voorgevel te voorzien van nieuw snij- en knipwerk. Het restauratie metselwerk wordt uitbesteed aan metselbedrijf Hof uit Tuitjenhorn. Om alle stucdelen op te knappen wordt alles eerst gestraald (Stef Kuilboer uit Heerhugowaard) en met een zandcementmortel opnieuw gestukadoord door Reus-stukadoors. Na wat kleine sessies op het werk wordt besloten om Piet Verhoeven te vragen om een kleuradvies te geven voor de dekstukken en banden, plus kozijnen, ramen en dorpels. Dit advies is in grote lijnen overgenomen door de woningbouwvereniging.

Maandag 18 april 2011, de dag van actie, samen met Richard Hoekstra, Bob Kueter en Marco de gevel losgekoppeld van de hoofdschoor constructie en rechtgezet, waarbij we dankbaar gebruik hebben

gemaakt van de bestaande stalen schoren van de voorgevel. De linker muurdam was plusminus 70 mm naar links geweken en licht verzakt, deze dan ook maar rechtgezet en geborgd aan de staalconstructie. Dinsdag 19 april, een delegatie van de Gemeente Langedijk en de woningbouwvereniging komt het werk controleren. Er wordt besloten om ook de rechter muurdam recht te zetten en iets op te lichten. De firma Henselmans verwijderde alle muur- en kozijnankers om verdere schade aan de gevel in de toekomst te voorkomen. Maandag 9 mei, verwijderen van de staalconstructie aan de binnenzijde i.v.m. het aanstorten van de vloer op verdiepinghoogte en

De gevel van de Conservenfabriek zoals die er oorspronkelijk uitzag

om de mogelijkheid te creëren om de nieuwe staalconstructie (nodig om de gevel goed te kunnen verankeren aan de nieuwbouw) te kunnen plaatsen, uitvoering 19 mei. Gelijktijdig wordt er een begin gemaakt met het plaatsen van de gedeeltelijk nieuwe kozijnen en het restaureren van de kozijnen die blijven zitten. Op 26 mei zal de schoorconstructie aan de voorzijde van de gevel worden verwijderd. Nadat alle losse elementen en slechte stenen zijn verwijderd wordt er begonnen met het restauratie metselwerk, nadat dit gereed was konden de voeger en de stukadoor beginnen met hun deel van de restauratie. Hierna kon Schildersbedrijf D. Zijp en Zoon aan de slag om alle kozijnen te voorzien van een nieuwe laag verf in de naar ons bekende historische kleuren.

Uiteindelijk werd na de herfstvakantie de steiger verwijderd en was de gevel in oude luister hersteld. Hierbij rekening houdend met de tegenwoordige eisen op het gebied van isolatie en vochthuishouding, aan de achterzijde van de gevel zijn verholten goten aangebracht en voorzien van keurige knelstrips. Ook de nodige voorzieningen tegen de tocht zijn op een nette wijze opgelost.

Als we terug kijken op de hele restauratie van de gevel kan ik niet anders zeggen dat het werken met enthousiaste mensen [die duidelijk rekening houden met elkaar] een product levert wat er weer jaren tegenaan kan.

Zo staat de gevel van Verburg er weer prachtig bij

Het wel en wee van Café Marktzicht

Café Marktzicht op een oude ansichtkaart van rond 1910. In die tijd was C.Kuiper de kastelein.

Mijn ouders, Cor Vijzelaar en Marie Gerritsen, trouwden op 17 mei 1929. Ze kwamen te wonen op de Dijk in Broek in een huis dat opa Jacob Vijzelaar had laten bouwen voor f 3000 . Het stond er eenzaam, maar later zijn er nog twee huizen bijgebouwd. Eén voor meester Verweel en één voor politie Leegwater. In 1931 werd er geruild. Opa en oma gingen naar de Dijk en vader en moeder naar het café.

Het derde huis rechts vanaf de hoek was het betaalkantoor van de veiling

Een marktcafé was wel hard werken. 's Morgens om zeven uur potten koffie voor de boeren en tuinders die uit Koedijk, Heerhugowaard en Langedijk kwamen. Een koffiemachine hadden we nog niet, maar dat duurde niet zo lang. Ik weet nog goed hoeveel er nodig was: 4 eetlepels koffie, 1 theelepel Buisman en een fluitketel water. Dan had je zestig koppen koffie, een hele vooruitgang. En dan had je nog een chocoladeketeltje op een 'petroliesteltje'. Was de veiling afgelopen dan was het keteltje aangekoekt. Aan de overkant stond het betaalkantoor van de veiling met daarachter een zaal waar de Koophandel en het bestuur van de veiling vergaderden. Er was geen kantine, dus werd het door café Marktzicht voorzien van eerst koffie en daarna een drankje (meestal cognac en punch of een bittertje).

Boven werden een paar kamertjes gebouwd voor logés. We hadden daar nog geen douche, maar wel vaste wastafels. Er was ook een klein meidenkamertje want we kregen een meisje voor dag en nacht, meestal uit 't Waarland of 't Veld vandaan. Die kwamen uit een groot, vaak katholiek, gezin.

Door het harde werken bleef er financieel wat over en werd er steeds in het nieuwe jaar wat gedaan aan het café. Er werden roeibootjes gekocht omdat er een visclub en

De neerzetveiling was bereikbaar via een nieuw betonnen brug langs café Marktzicht

een peurclub waren opgericht. Op zondagochtend was er een biljartclub. Dat viel niet zo in goede aarde want het dorp was over het algemeen christelijk.

Onze ouders hadden een bleekveldje naast het huis. Nu wilde de veiling een neerzetveiling bouwen en kwamen ze vragen of vader het wou verkopen. Er zou ook een brug komen waar het vrachtverkeer overheen moest. In eerste instantie wilde hij dat niet, want dan kwam het pand lager te liggen. Maar na wat heen en weer gepraat kwam er een overeenkomst met als voorwaarde dat er

geen kantine bijgezet zou worden. Als er wat te doen was, hadden wij de supervisie. Alles werd vastgelegd en er werd gebouwd aan de brug en de neerzetveiling.

Maar na een paar jaar kwamen ze erachter dat er een telefooncentrale moest komen, want als de veiling afgelopen was, konden ze de kooplui of de chauffeurs niet meer bereiken in de neerzetveiling. Wij kregen de centrale zodat wij ze konden doorverbinden en dat was lang niet onverdienstelijk.

In de vorige Otterplaat werd er over de VVV gesproken.

Wij waren daar ook voorstanders van. Maar eerst kwam Noord-Scharwoude, dan Oudkarspel en dan Broek. Aan die logés hebben we niet veel gehad. Daar was de familie Vijzelaar gauw mee klaar. Op 30 april waren er op het Havenplein kinderspelen en 's middags werd er op het voetbalveld voor de ouderen veel georganiseerd. Maar over de grote muziekfeesten van de Marinierskapel en de Johan Frisokapel in de neerzetveiling hoor ik niemand. Dit bedoel ik, dat het moeilijk is als niet-christelijke te overwinteren in het dorp. Gelukkig is het nu beter geworden. Maar inmiddels hadden we wel 25 roeibootjes, die wel veel werk maar ook veel plezier hebben gegeven. Het betekende 's zomers veel logés uit Rotterdam, België en Amsterdam. Er waren Amsterdammers bij die belden donderdag om een bootje. Mijn vader gaf het nummer van het bootje door en dan werd het gepakt op zaterdag of zondag. Zaterdagavond was het meestal feest als de heren uit Rotterdam en België er waren. Om 1 of 2 uur 's nachts kwam politie Prins langs. "Zo, dat is nog aan het feesten?" zei hij. "Ja, logés," werd er door mijn vader gezegd. "Maar die meneer niet," zei de veldwachter. "Nee, die hoort bij de inventaris," was het antwoord van mijn vader en hij gaf Prins een borrel en dan was het goed. Nog een voorval.

Die Rotterdamse meneer kwam voor het eerst en vroeg een flesje pils. "Dat heb ik niet, een glas bier kan ik krijgen," antwoordde vader. "Dat moet ik niet, dan zijn we uitgepraat." Maar na vijf minuten moest hij dan toch maar een glas. Hij vond het zo'n mooi biertje dat hij is gebleven tot 1966, van 1952 af.

We hebben een kostganger gehad die uit Tilburg kwam. Hij was procuratiehouder bij de firma KW en is 12 jaar bij ons gebleven.

In 1956 kreeg mijn vader zijn eerste VW. Lichtblauw was die en vader was apetrots. Maar de transporteurs

die er zaten plaagden vader alweer. "Cor, het stuur is van mij" zei de een, "de wiel-doppen heb ik betaald", zei een ander. Maar het waren leuke grapjes.

In 1966 kreeg mijn vader een waarschuwing van zijn hart en hebben mijn ouders het café verkocht. Maar ze hebben er al die jaren veel plezier van gehad. Er was een klant die had een jaar lang alles genoteerd. Eén keer in het jaar kreeg hij een rekening. Het scheelde 10 cent. Dus ik wou zeggen, ze hebben het goed gedaan.

Cor Vijzelaar achter de tapkast van café Marktzicht

Denen en Poepe Witte

Inleiding

Een vraag van het Westfries Genootschap naar de oorsprong van de naam Deense kool en een aantal varianten hiervan, leidde ertoe dat Hans de Graaf enige uitleg heeft gegeven waarom de kool de naam Denen en Poepe Witte heeft. Hieronder zijn relaas.

Denen

In tegenstelling tot wat veel mensen denken, betekent de naam Denen niet dat deze kool uit Denemarken komt, maar die naam verwijst naar een veelgebruikte kruisingsmethode in de zaadveredeling, de zgn. Deense kruismethode. Hoe werkt die methode van zaadwinning volgens het Deense systeem?

Dat gebeurt door praktijkproeven met het doel bij tuinbouwgewassen, waarin binnen de rassen vele onderling verschillende selecties voorkomen, de gebruikswaarde van die selecties te bepalen. Wezenlijk kenmerk van de praktijkproeven volgens het Deens systeem is: volkomen objectiviteit, welke gewaarborgd wordt doordat niemand tijdens de beoordeling weet van wie een bepaald nummer is.

De beoordeling gebeurt door vertegenwoordigers van alle belanghebbende groepen zonder dat één van deze groepen een overwicht heeft. De aanleg van proefvelden is in teeltcentra van het betrokken gewas (meestal op drie á vier plaatsen in het land) en er is tweejarigheid van de proeven (om invloed van extreme weersomstandigheden teniet te doen). Op deze manier worden de eigenschappen van de selecties duidelijk en kunnen de beste soorten worden onderscheiden. De principes van het Deense systeem zijn uit Denemarken afkomstig. Vandaar de aanduiding DEENSE KOOL.

Poepe Witte

Poepe Witte is een vroege kool, los van structuur die vooral wordt gebruikt voor de zuurkool. De naam Poepe Witte heeft waarschijnlijk te maken met de eerste zuurkoolfabrikanten, die van Duitse origine waren en die we in Westfriesland 'Poepe' noemen.

Grage Denen

Grage Denen zijn kolen die voor de verse markt zijn en zijn dus geen bewaarkolen. Ze zijn iets vaster van structuur maar nog niet zo hard als de bewaarkool. De term 'grage' is een Westfriesse uitdrukking die staat voor een goede en harde groeier, het is dan ook een middelvroege kool. Vroeger had bijna iedere Langedijker tuinder zijn eigen 'soortjes', zoals ze dat noemden. Ze teelden dan zelf zaad, wat aan strenge regels gebonden was i.v.m. ongewenste kruisbestuiving. Het hele Geestmerambacht was dan ook in vakken ingedeeld, waarin bepaalde soorten zaad mochten worden geteeld. De soorten van Bart van Loenen en later zijn zoon Teun van Loenen uit Zuid-Scharwoude waren zeer gewild in de hele regio.

Bewaar Denen

Dan zijn er nog de Bewaar Denen, dat is de kool die het koelhuis ingaat waardoor er tegenwoordig het hele jaar rond kool beschikbaar is. Vroeger in de ongekoelde koolboeties moest die bewaarkool ook rond Nieuwjaar weg zijn. Meestal begonnen de tuinders zo rond St. Maarten te snijden en was eind december alles geveild. In die paar maanden waren ze dan toch al een paar keer omgelegd en afgebladerd. Terwijl de kool die nu in oktober het koelhuis ingaat er in juni van het volgend jaar nog prima uit komt.

Met dank aan oud-keurmeester Bram Leegwater.

*Opgestapelde kool in de schuur.
De tuinder spreekt van een waal kool.*

Herinneringen aan café 'Fortuin'

Onze vader Willem ter Burg was kastelein van 1940 tot 1970. Hij was getrouwd met Anna de Waal. Het café was geen eigendom, hij huurde het van Piet de Geus.

Er was een flinke stoep voor het café, die heel wat aangeschoten klanten voor verkeersongelukken heeft behoed. In de gelagkamer stonden twee ronde tafels, bij de ramen drie kleine tafeltjes, een biljart en een tapkast. Aan de wanden hingen twee prijzenkasten van biljartvereniging OKK (Oefening Kweekt Kunst). De houten vloer was bezaaid met brandplekken van uitgedoofde sigaretten. De sanitaire 'voorzieningen' waren aanvankelijk nog buiten. In het café stond als enige verwarming een allesbrander. Om snel warmte te krijgen moest er eerst met hout worden gestookt, voordat de kolen op het vuur gingen. Vaak werd als hout duigen van afgedankte zuurkoolvaten gebruikt. Deze duigen waren echter te lang voor de kachel. In plaats van ze door te zagen had mijn vader bedacht dat het hout, dat nog van boven uit de kachel stak, tijdens het branden best afgedekt kon worden met een oud verfblik. Verder werd de kachel zo opgestookt dat de afvoerpijp vaak roodgloeiend was.

We hebben ook een keer meegemaakt, dat een klant die niet al te vast meer op zijn benen stond, tegen de kachel liep: kachel ondersteboven en alle brandende steenkolen er uit. Met vereende krachten werd alles weer op zijn plaats gezet en met een stoblik konden de kolen weer terug worden gebracht. De vloer was weer een paar brandplekken rijker, verder niets aan de hand. Vader Willem was lid van de brandweer, vandaar al dat vertrouwen in oplossingen voor deze brandgevaarlijke situaties denken wij.

Voor de klandizie speelde de zuurkoolfabriek van Kramer een belangrijke rol. Vooral op het einde van de werkweek. Verder waren er natuurlijk vergaderingen van verenigingen, brandweer, klaverjasdrives, bruiloften enzovoort.

Via de achterdeur werd ook nog wel eens een fles drank verkocht aan mensen die niet zo graag in het café wilden worden gezien.

De zondagen waren bijzonder. 's Avonds kwamen niet alleen klanten, maar ook kennissen en vrienden. Met een man (en vrouw) of 20 was het dan altijd een gezellige boel en het werd nooit later dan een uur of elf.

De familie ter Burg achter de tap. V.l.n.r. zoon Jan, vader Willem, dochter Marjan, moeder Anne ter Burg-de Waal en zoon Cor.

Hier speelt Cees van der Weerd niet met Piet Hartland uit Koedijk, maar met Gert van Twuyver

In de zomermaanden kwam vrachtrijder Thijs Maars ijsstaven brengen. Met een zak op zijn schouder werden die in een speciale koelbak gelegd. Daarna werden er de bieren frisdrankflesjes op gelegd.

Kermissen waren een verhaal apart. Het hele café moest worden omgebouwd, omdat ook onze huiskamer erbij werd betrokken. In een hoekje werd een podium gemaakt waar Cees van der Weerd (drums) en Piet Hartland (accordeon) muziek op maakten.

Voor het café stond een viskraampje van Dirk Broersen. Achter het huis was op maandag en dinsdag altijd katgooien. Een keer hebben we het meegemaakt dat er met een grote schuit een kinderdraaimolen arriveerde. Dat gaf met katgooien zoveel problemen dat de molenbaas het bij één kermis heeft gelaten.

Toen mijn ouders er mee stopten, kwamen nog heel wat klanten jarenlang 's morgens om een uur of 11 op hun nieuwe onderkomen aan de Dorpsstraat een borreltje halen. De vertegenwoordiger van drankenhandel Schermer uit Alkmaar had er zodoende ook nog een 'snippie' aan. En niet te vergeten rookten zij allen sigaren. Het zag dan ook blauw van de rook.

Moin skoôltoid in Oudkarspel

Ik ben geboren op 20 november 1942, op het toenmalige nummer A279 van de Dorpsstraat in Oudkarspel, tegenwoordig nr. 913. Het was middenin de Tweede Wereldoorlog en het machtige Zesde Duitse leger was net massaal aangevallen door het Russische Rode Leger. Het zou bij Stalingrad ingesloten raken in de barre Russische winter en moest zich uiteindelijk begin februari 1943 overgeven aan het Rode Leger. Dat bleek het keerpunt te zijn in de oorlog. Mijn vader, Joh. Valkonet, vond die massale aanval bij mijn geboorte meteen mooi meegenomen.

Zelf was hij voor de oorlog in 1940 gemobiliseerd geweest en moest met een handvol kornuiten (ondertussen dertigers en huisvaders) het eiland Terschelling verdedigen. Op de foto zit links vooraan mijn vader en aan de andere kant, de tweede van voor, Willem Bullooper, de vader van Mart Bullooper. Zo te zien op deze huiselijke foto zijn ze

paraat. Op de achtergrond hangt, binnen handbereik, hun schietgerei aan de wand. Met kaarten verdoen ze de tijd en wachten ze de dingen af die zouden kunnen gaan gebeuren. Gelukkig voor hem had die mobilisatietijd geen verdere gevolgen. Tot opluchting van mijn moeder mocht hij een paar weken (of maanden?) na de capitulatie weer naar huis. Het enige wat ze van dichtbij gemerkt hebben is het gebulder van de kanonnen van de marine en het leger op de Afsluitdijk bij Kornwerderzand. De Duitsers konden daar door het Nederlandse leger worden tegengehouden.

Voor de gemeente Oudkarspel was hij tijdens de mobilisatie en die verwarde tijd daarop in 1940 als vermist opgegeven.

Mijn geboortehuis (foto links onder) is oorspronkelijk bewoond geweest door de grootouders van mijn moeder: de Wit. Zij staan hier samen voor hun huis.

In de jaren dertig was vader voor zichzelf begonnen als timmerman-aannemer. Achter ons huis stond de timmerwerkplaats aan sloot: de Voorburggracht (zie foto rechts). Langs de werkplaats was de 'diksloot' (een klein slootje). Daarin huisde de 'bullebak'. Dat was een ongedefinieerd monster waarvan ik weg moest blijven. Hij had het bij voorkeur voorzien op kleine kinderen die niet konden zwemmen. Zelf zit ik hier veilig op het hek van de afscheiding met buurman Kist.

Als niet-rooms gezin waren wij thuis slechts met z'n vieren. Ik had nog een oudere broer, Jan, die 7 jaar ouder was dan ik.

Mijn geboortehuis op A279 (nu 913)

De timmerwerkplaats aan slootkant

Hierboven de motorvlet van mijn opa met een partijtje rode kool, klaar voor de veiling in april 1930. Op de voorkant van de vlet stond de naam van zijn vrouw: Elizabeth.

Ons huis staat een beetje voor het huis van mijn grootouders, tegenwoordig nr. 915. Opa de Wit was tuinder zoals er zo veel waren in de Langedijk. Ik ben naar hem vernoemd: Lourens de Wit. Nadat zijn vrouw, mijn grootmoeder (toen opoe de Wit), was overleden in 1949 is opa na een paar jaren verhuisd naar 'Huize Buiten Zorg'. De familie Jan Kos-van Leeuwen werden onze nieuwe burens. De ouders van de latere wielrenner René Kos.

Aan de andere kant van ons huis op nr. 911 woonde bierbottelaar Dirk Kist met z'n vrouw. Zij hadden geen kinderen. Kist leverde de drank aan de cafés en bottelde zelf het bier. Schipper Oud van de boten 'Het Vertrouwen I' en

'Het Vertrouwen II' bracht de vaten met bier. Op zeker moment stopte Kist met z'n drank- en bierhandel en de zaak ging over naar Bruin in Zuid-Scharwoude. Het huis werd verkocht en samen met z'n vrouw gingen zij ernaast wonen op nr. 909. Dat was een dubbel woonhuis. Hij werd toen administrateur van de 'gezinsverzorging'. Elke vrijdagavond kwamen dan de meisjes bij hem langs om hun loon op te halen.

Onze nieuwe buurman op nr. 911 werd Arie Stoop die getrouwd was met Nel Kos. Nel was een dochter van Pietje Kos die achter ons woonde op het eiland. Arie Stoop was tuinder die onze diksloot toen ook ging gebruiken voor het

lossen van kool bij het koolhalen.

Tegenover ons huis op nr. 890 stond de boerderij van Jacob Kroon, later bewoond door de Amsterdammer Bloos. In de jaren dat Kroon nog boerde mocht de jeugd altijd meehelpen met het opjagen van het hooi in de hooiberg of bij het hooi ophalen van het land. We mochten dan het paard mennen. Achteraf bezien ging dat allemaal heel gezapig. Tussen de boerderijen van Kroon (nr. 890) en Cees Langedijk (op nr. 886) stond ons toekomstige huis (nr. 888). Oorspronkelijk waren zowel de boerderij op nr. 886 en dit huis eigendom van Cees Over, een boer die na de oorlog naar de Schermer is verhuisd. Mijn vader heeft dit huis toen gekocht.

Links ons toekomstige huis nog in oorspronkelijke staat in januari 1953 op nr. 888. Een deel daarvan schijnt voor de oorlog gebruikt te zijn geweest als kaasfabriekje. Rechts ons huis zoals het eruit zag na de verbouwing, eind april 1953.

De boerderij werd overgenomen door Piet Langedijk, de vader van Cees Langedijk (Cees is eind april 2012 overleden). Het plan was dat wij erin zouden trekken en het geheel zouden verbouwen. De werkplaats kwam dan in het achterhuis. Er was alleen een klein praktisch probleem. Het huis was nog bewoond door Henk Rootjes (voor) en mevrouw Kooy (middenhuis).

In januari 1953 vond een woningruil plaats. Wij trokken in de schuur en Henk Rootjes trok in ons oude huis op nr. 913. De oude mevrouw Kooy bleef er nog een paar jaar wonen tot ze naar het bejaardenhuis ging. Daarna kwam ook de werkplaats over.

Wij hadden een zogenoemd TBC-huisje dat was uitgebreid met 4 slaapplekken. Na de oorlog gingen we daarmee ieder jaar in de zomer kamperen op de 'Paardenhemel' in Groet.

Het was een demonteerbaar houten huisje, in die tijd veel gebruikt door TBC-patiënten. Oorspronkelijk zaten er wieltjes onder. Ter bevordering van de therapie kon het huisje dan zo gedraaid worden, zodat de zieke dan optimaal kon profiteren van het zonlicht. Dit huisje werd voor tijdelijke bewoning een paar maanden opgebouwd in de schuur.

Gezicht op Oudkarspel naar het noorden vanaf de NH-kerk gefotografeerd in 1961. De brug naar het Waarland was al gebouwd en de verkaveling van de Koog is net begonnen. Linksonder zien we het achtererf van vroeger bakker Willem Verkroost. Aan de andere kant van de Middenkoogweg de boerderij van Cees Langedijk. Het terrein daartussen is voor mij altijd braak geweest. Rechts, over het water achter ons huis op nr. 888, staat de tuinderij van Jan en Corrie Meester, onze achterburen.

Verderop pal aan het water zien we een gebouw met een dakkapel: de EZO-fabriek. Aan beide kanten van de EZO zien we twee dubbele plees aan de slootkant staan. Te zien aan de typische schuine dakjes, achteraan op de padjes van nr. 896 en van nr. 908 voor respectievelijk 3 en 5 gezinnen. Weer verder zien we de brug van Mathijs de Boer met rechts over het water de veestallen. Tussen het huis van de Boer en de sluis is een open grasveld waar later huizen op zijn gebouwd. Over de sluis zien we verder de zuurkoolfabriek van Hart en het 'Noordeind' met de 'Luizeknip'.

De Kleuterschool

In 1946 werd ik 4 jaar en mocht ik naar de kleuterschool. Voor je gevoel werd je de eerste keer gebracht en gehaald. Voor de rest werd geacht dat je jezelf wel redde.

Het schooltje stond achter het oude DTS-terrein. Een houten gebouwtje dat op de hoogte van de kaai was gebouwd. Daarvoor was een speelplaats met een zandbak en een hoog hek om de ballen van DTS tegen te houden.

Hier paste net een elftal in. Als je bij DTS binnenstapte keek je tegen een schot om te voorkomen dat je kon zien wie er allemaal onder de douches stonden. Kort na de verbouwing van de lagere school in Oudkarspel (winter 1952-1953) kwam er een tweede veld en heeft DTS een stenen gebouw met 4 kleedkamers met douches neergezet achter het doel van het eerste veld. Aan de voorkant was de snoeptent met als eerste beheerder

De kleuterschool achter het oude DTS-veld (1948). De twee leidsters, Alie Ootjers (vooraan) en Corrie Kalverdijk (achteraan) leiden de twee kringetjes met kleuters.

Wij waren thuis sportief ingesteld en volgden de sport op de voet. In het bijzonder het wel en wee van DTS. Ik kwam er met regelmaat en was ook al lid. Er was toen nog maar één veld. Langs de noordzijde ervan was een lange (lage) overdekte tribune met rietmatten en houten banken. Bij de middenlijn stond een houten lessenaar voor de pers.

Om de school en het DTS-veld te bereiken moest je langs het café van Jansen (later Toon Schilderman) en een gammel bruggetje over. Later is daar een ijzeren boogbrug gekomen. De huidige kolfbaan bij het café was er toen nog niet. Daar was toen een groot grasveld.

Vlak voor de brug rechts aan het water stond een klein schuurtje. Het staat er nog. Hierin waren de twee kleedkamers. Achterin een grotere voor de thuisclub en voorin een kleinere ruimte met een kraantje voor de bezoekers.

Cobus van der Zel. De deuren die gebruikt werden kwamen uit de verbouwde lagere school van Oudkarspel. Ik herkende daarvan de oude blauwe panelen.

Zwemles heb ik niet gehad. Ik heb het mezelf aangeleerd in 't Skarpet in Oude Niedorp. We begonnen te poedelen in de Snipsloot achter de kerk. Je kon niet oversteken, want je kon niet zwemmen. En als er een vriendje was aan de overkant dan moest je omlopen en langs het veld van DTS over de kaai. Als je geluk had was hij er nog en anders had je pech. Achteraf bezien is het voor mij niet goed te bevatten dat je dat soort dingen al op eigen gezag deed terwijl je niet kon zwemmen. Later ging je naar Oude Niedorp met je vriendjes op de fiets.

Weer later gingen we altijd zwemmen in het kanaal bij de Roskam (Laanweg). Bij de familie Hink kon je je

verkleed in twee schuren. Eén voor de meisjes en één voor de jongens. Sociaal gezien een geweldig gebaar naar de jeugd.

In de 6e klas van de lagere school zijn we in de winter nog een aantal malen naar het 'Overdekte' in Alkmaar geweest met de bus. Voor de zwemmers: vrij zwemmen!

De openbare lagere school in Oudkarspel. Foto juni 2011 van Google Maps.

De Lagere school

In 1949 ging ik naar de lagere school. Ik was een late leerling. De lagere school was een oud, statig en degelijk gebouw. Vele generaties zijn daar op school gegaan, zo ook mijn ouders.

In het schooljaar 1952-1953 is de school verbouwd. Links is het gymnastieklokaal, daarnaast de ramen van de klas van juffrouw Bossen, meester van den Abeele en meester de Ruiter. Rechts achter zien we de ramen van de klas van meester Mink.

Links een detail van het puntige ijzeren schoolhek waar ik nog een litteken aan heb overgehouden.

Het schoolplein was van de weg afgescheiden door een groot, hoog ijzeren hek met vervaarlijke wit geschilderde punten. Bij een klimpartij er overheen heb ik me daaraan een keer lelijk bezeerd.

Na schooltijd werd het schoolplein altijd zorgvuldig af-

gesloten door het 'Hoofd der School', meester van den Abeele (Bubbeltje genoemd). Het was zijn domein en niemand mocht daar buiten schooltijd komen.

Rondom de school was een groot schoolplein. Op het voorplein groeiden 4 kapitale kastanjabomen. In het midden stond een kale gladde boomstam van een oude boom.

De bast was eraf en werd als buut gebruikt bij het spelen. Aan de achterkant stonden nog 2 van die prachtige bomen. Een stevig houten hek zorgde ervoor dat je niet bij het water kon komen. In het midden van dat hek was de pisbak voor de jongens.

De school was gebouwd in een U. In het midden van het achterpleintje stond nog een oude waterput. De noordkant van de U was de ingang voor de klassen van juffrouw Bossen en van meester van den Abeele.

De andere kant voor de

klassen van meester Mink en de Ruiter. Dat ging allemaal strak geregisseerd.

In de eerste 2 klassen heb ik gezeten bij juffrouw Bossen. Zij woonde tegenover de ingang van het DTS-veld. Een dubbel woonhuis. Later werd daar een RK kleuterschool gesticht. Na juf Bossen ging ik naar de derde klas met meester Mink. Mink was een jong beginnend onderwijzer die ik later nog heb meegemaakt als onderwijzer op de MULO in Noord-Scharwoude. Hij ging voor z'n MO-aktes Engels en is later in Schagen les gaan geven.

De vierde klas werd een opmerkelijk leerjaar bij meester de Ruiter (Sjors genoemd). De school werd verbouwd en de klassen werden verspreid over verschillende locaties in het dorp. De klassen van juf Bossen en meester de Ruiter kregen elk een noodlokaal in 'De Olifant' op de Lui-zeknip vlak voor de bocht. De Olifant was een oud café geweest, dat leeg stond en in eigendom van Piet Kuilman, de metselaar. De ruimte, met achterin een soort toneel-verhoging werd in tweeën verdeeld. Voor juf Bossen en achterin meester de Ruiter.

De klas van meester Mink kreeg een noodlokaal in een lege inmaakruimte op de Hartfabriek en meester van den Abeele ging met zijn klas (5 en 6) naar de 'Bovenzaal' van 't Huis de Brederode tegenover de school.

De bocht in de 'Luizeknip' van Oudkarspel in de jaren 50. Van rechts naar links: de voorgevel van De Olifant, kapper van Oijen, manufacturenzaak Freek Moeijes (later Kayer) en het woonhuis van de familie Ijff, later van A. Duijvis. Aan de andere kant van de straat het woonhuis van de familie Langedijk. Daarnaast was een open grasveld waar met de kermis de golfbaan stond (hobbende geit of rups).

(Foto: archief Langedijker verleden)

Met de herfstvakantie van 1952 gingen we naar onze nieuwe locaties om na de zomervakantie weer terug keren in onze nieuw verbouwde school. Dat schooljaar 1952-1953 heeft op die leeftijd bij mij een heleboel aparte indrukken achtergelaten:

- Je ging naar een andere locatie met de klas (een in onbruik geraakt oud café in een andere omgeving). Als je pauze had was er geen schoolplein; we bleven maar wat hangen op straat.
- Gelijktijdig werd de sluis van Oudkarspel verbouwd. Twee keer op een dag liep je langs de sluis heen weer naar huis en je volgde de bouwvoorwaarden. De deuren werden vervangen door schuiven en de oude rammelende ophaalbrug werd vervangen door een vaste betonnen brug ¹).
- De jeugd voetbalde altijd bij Hart op een grasveldje. Op dat trapveldje waren er altijd jongens om te voetballen. 'Genog joês', zeker van die grote roomse gezinnen.
- In dat schooljaar begon ik met accordeonlessen bij Cor Geerling. Hij was muzikleraar (piano en accordeon) en tevens de dirigent van de operettevereniging. Het repertoire was destijds van 'Gräfin Mariza' of 'Blume von Hawaii' met als zangsolisten onder andere: Piet Tromp en Hannie Wolfswinkel (Schene) en vele andere Langedijkers.
- In oktober 1952 kwam er een nieuw stripblad uit: Donald Duck. Een weekblad. Je kende Donald Duck van de tekenfilms in de bioscoop 'Tivoli' waar je af en toe op zondagmiddag kwam. Maar een wekelijks stripblad van Donald Duck was compleet iets nieuws. Ik kreeg hierop een abonnement als cadeau. Als 'collectors item', zoals je dat tegenwoordig noemt, heb ik de eerste jaargangen nog bewaard.

- In de winter van 1952-1953 kreeg ik het schaatsen onder de knie. Op ondergebonden schaatsen: 'Ruiters' van mijn moeder.
- Op 1 februari 1953 werd Nederland getroffen door een vliegende storm met springtij. De watersnood in Zuid-West Nederland kan ik me nog goed herinneren. We zaten aan de radio gekluisterd voor het laatste nieuws.
- In januari 1953 verhuisden wij naar de overkant van de straat en werd ons huis verbouwd.
- Meester de Ruiter was een fervent radioamateur. Thuis had hij een hoge zendmast. Een keer organiseerde hij een radio-uitzending. Hij had een ontvanger meegenomen en zijn vrouw (Sjimmie) met een leerling uit onze klas spraken ons toe vanuit zijn huis.

Het was op de 80 meterband van de korte golf en dat ging niet helemaal zonder gepiep en gekraak, maar het was een overtuigende demonstratie geweest.

Links het voorblad van de allereerste Donald Duck

Dat had Sjors maar weer goed voor elkaar!

Na het schooljaar, na de zomervakantie van 1953, kwam ik in de vijfde klas bij meester van den Abeele. Een autoritaire en eigenzinnige onderwijzer. Het Hoofd der school had het vaak aan de stok met een soort ouderraad van de school: ouders wilden meer inspraak over de gang van zaken op de school. Bijvoorbeeld: waar gaan wij naar toe met de schoolreisjes? Jaar en dag bepaalde hij dat het klimduin in Schoorl of Bergen ver genoeg was. Sommige ouders hadden daar andere ideeën over en lieten dat ook duidelijk blijken.

Bovendien had hij een streek uitgehaald. Ik kwam namelijk in een vijfde klas waarvan meer dan de helft van het vorige jaar was blijven zitten (12 van de 21 leerlingen). Enkelen daarvan waren al eerder een keer blijven zitten. Er waren zittenblijvers bij die naderhand de MULO deden of zelfs doorgingen naar een HBS. Sommige ouders accepteerden dit niet en haalden uit protest hun kinderen van school en gingen naar Noord-Scharwoude.

Over dit drama gingen verschillende praatjes, maar het ware daarvan kan ik me niet goed meer herinneren. Het resultaat was wel dat de getroffen leerlingen er de dupe van waren.

In 1954, op 24 maart, is het café 't Huis de Brederode in vlammen opgegaan. Een aantal jaren daarvoor was op klaarlichte dag het wagenhuis, dat tussen de Kolfbaan en

het café stond, al spontaan in elkaar gevallen.

In de klas van meester de Ruiter werd de brand voor het eerst gezien. Men zag een verdachte rookpluim uit het dak komen. De klassen van de Ruiter en van den Abeele grensden aan elkaar en via de tussendeur waarschuwde de Ruiter Thea Klaver die bij ons in de klas zat. Zij was de dochter van de toenmalige kastelein van het café: Simon Klaver. Zij ging direct naar de overkant en meteen werd er groot alarm geslagen.

Vanuit onze klas hebben wij toen kunnen zien hoe het café is afgebrand. Een sensatie!

De familie Klaver was alles kwijt. Zij hebben nog een poosje in de Kolfbaan gebivakkeerd tot ze nieuwe woonruimte op de Kroonstraat kregen toegewezen door de gemeente.

Als er wat te doen was op school dan kwam 'Bubbeltje' assisteren. Zij was de vrouw van het Hoofd en dan nadrukkelijk aanwezig. Ze was geen leerkracht op de school. Als het haar niet beviel, heb ik ervaren, dan bleek ze nogal losse handjes te hebben.

In de zesde klas hebben we ter afsluiting van de schoolperiode in Oudkarspel in 1955 het toneelstuk 'Zwaan kleef aan' opgevoerd.

Opvoering van een toneelstuk(je) in de oude Kolfbaan door de leerlingen van de zesde klas in 1955.

De foto komt van Peter Keeman en het bestaan ervan was bij mij niet bekend. Het stuk heette 'Zwaan kleef aan'.

Hierna hebben we het stuk nog een keer opgevoerd in huize 'Buiten Zorg'.

Op de foto herken ik verschillende gezichten, zoals: 4^e van links (met mantel) Cor Stoop, 6^e van links Rens Valkonet, dan Klaas de Vet (met snor), Peter Keeman (met bril), Anneke Kramer en Annie Duijvois in het witte gewaad achter de zwaan. Het lange meisje vooraan is een Hink van de Liefdelaan en daarnaast in een witte jurk Rietje de Graaf van de Laanweg.

Zicht vanaf de NH-kerk in 1961 naar het zuiden. Helemaal links zien we de school met het grote schoolplein. Rechts zien we het oude raadhuisje nog zonder dakkapel. De eerste bewoner was een onderwijzer van de RK-school uit Noord-Scharwoude en later Dirk Boot.

Schoolvoetbaltoernooi

Elk jaar deden we als school mee aan een voetbaltoernooi. Dat was een competitie tussen de OLS-scholen uit de Langedijk (Oudkarspel, Noord-Scharwoude, Broek op Langedijk), Koedijk, Sint Pancras en Heerhugowaard. De eerste prijs was een wisselmolen, een model houten houtzaagmolen, die beschikbaar was gesteld door de firma Eecen.

Het is voor mij onduidelijk door wie en hoe dat steeds

georganiseerd werd. Ik kan me dat niet meer herinneren. Vanuit de school van Oudkarspel was geen enkele sturing of begeleiding. Onderling werd het elftal door ons zelf samengesteld, waarbij de leerlingen van de hoogste klas of de oudsten het meeste te vertellen hadden. Op eigen gezag gingen we dan naar Koedijk of naar Vrone of naar Reiger Boys. Alles op de fiets.

We hebben het toernooi een keer gewonnen toen ik in de zesde klas zat. Dat kwam door de extra fysieke kracht. Door het grote aantal zittenblijvers in de vijfde klas was onze gemiddelde leeftijd groter dan van de andere teams. Op die leeftijd scheelt dat een slok op een borrel.

Het schoolelftal van de OLS-Oudkarspel van 1952 in Koedijk. Staand van links naar rechts:

Rens Valkonet, Maarten Verkroost, Freek Hink, Klaas Drost, Piet Drost, Arjan Goudsblom, Hein Dekker, Kees Vriesman.

Vooraan:

Klaas Bakker, Jaap Barsingerhorn, Jaap van der Scheun, Jaap Plakman en Kees Rootjes.

Bardewiel

Op de laatste foto zien we Bardewiel ²⁾ in 1961 met het 'Vrouwenlandje' en links daarvan de 'Bardewielsloot'. Als er ijs was organiseerde de ijsclub 'De Volharding' daar zijn activiteiten. In de winter van 1953-1954 (ik zat in de vijfde klas) heb ik de eerste Dorpentocht gereden op kunstschaatsen. Je begon op Bardewiel, achter de huizen langs en dan de eerste doorgaande sloot richting Sint Pancras, Koedijk, Warmenhuizen, Kalverdijk en weer terug naar Bardewiel. Toen ik weer terugkwam op Bardewiel was de laatste controlepost al verdwenen naar het café 't Huis de Brederode. Ik ben naar het café gegaan en heb daar mijn controlekaart ingeleverd. Mijn vader met Arie Kooy, de voorzitter van de ijsclub, hebben mij de laatste stempel gegeven. Enige maanden later is het café verbrand. Het was de enige en laatste keer dat ik in dat café ben geweest.

"Denkend aan Holland; zie ik breede rivieren; traag door oneindig laagland gaan"

In de loop van de jaren 50 kwam er een nieuwe ijsbaan achter het 2e veld van DTS tegen Het Waartje ³⁾ aan. De laatste Dorpentocht heb ik met voetballers van DTS gereden in de winter van 1969-1970. Dat was tevens de allerlaatste. De verkaveling van het Geestmerambacht was begonnen.

Oudkarspel is daarna drastisch veranderd. Zo begint een beroemd gedicht van Marsman met als titel "Denkend aan Holland". Voor Holland denk ik aan Oudkarspel en voor de rivieren denk ik aan de vele sloten.

Tot slot

De school in Oudkarspel was een normale en degelijke school. Het leven ontwikkelde er zich dan ook als in een rimpelloze vijver. Af en toe kwam er wel een steen met een grote plons in het water terecht. Er werd dan geknabbeld aan het autoritaire gezag van de onderwijzers. Ouders, die hun verhaal probeerden te halen bij de meester, wat dan meestal voor in de klas eindigde in een potje bekechten. Ongewild was je dan toeschouwer. Je kreeg niet meer te horen hoe dat verder ging. Zoals ook de streek bij de vijfde klas waarvan meer dan de helft was blijven zitten. Het zijn van die incidenten waar je achteraf om kan glimlachen. Het was gebeurd, maar vergeten deed je het niet.

"Ik was een kind hoe kon ik weten dat dat voorgoed voorbij zou gaan?"

Uit "Het Dorp", gezongen door Wim Sonneveld.

Opmerkingen:

- 1) Jammer is dat in het stukje van Jan Ijff uit 2002 in 'Van Otterplaat tot Groenveldsweid' over de Oudkarspeler Schutsluis op pagina 10 niets is vermeld over deze verbouwing van de sluis, terwijl deze toen helemaal gerenoveerd is.
- 2) In de vorige eeuw tot de verkaveling van het Geestmerambacht (en dus ook in mijn schooltijd in Oudkarspel) was de spelling Bardewiel. Bardewiel en de Bardewielsloot staan zo vermeld op de stafkaarten van de 'Topografische Dienst, Delft'. Herzien in 1959 en uitgegeven in 1961 door het Departement van Defensie. Na de verkaveling in 1970 is dit gebied verstedelijkt en zijn deze namen verdwenen. Als pleitbezorger voor het Culturele Erfgoed heb ik me aan deze spelling gehouden.
- 3) De officiële spelling is "Het Waartje". Dit is ook terug te vinden op de stafkaarten die zijn genoemd onder opmerking 2 en bij de latere versies.

Rens Valkonet,
Son, 30 september 2011.

Een Zomerdel in Sint Langewarmeharingdijk?

Zomerdel

Wie kent een zomerdel in het Geestmerambacht, waarbij ik niet doel op een nogal vrijpostig loslopende dame van gewillige zeden. Ik laat u direct weer uit mogelijk zwerige gedachten landen op Westfrieze bodem en ga met u eeuwen terug, toen in het historische Geestmanner-ambacht kleine meertjes door natuur en mensenwerk tussen de akkers ontstonden. Door de verkaveling zijn de meeste verdwenen, doch een paar zijn overgebleven.

Het Oosterdel ten oosten van Broek op Langedijk is wel het meest bekende, welke vrijwel in oorspronkelijke staat mocht blijven bestaan.

De toenmalige gemeenteraden van Langedijk en Sint Pancras namen besluiten over naamgeving bij en rond het recreatiemeer. Zo kon het gebeuren dat de waterplas in het recreatiegebied van het Geestmerambacht de officiële naam **Zomerdel** heeft gekregen. Vanaf het ontstaan werd dat in de volksmond 'het Geestmerambachtmeer' of kortweg 'het Meer'. Dit Zomerdel is nooit echt ingeburgerd, want wij surfen op 'het meer', lopen om 'het meer' en doen aan nog veel meer gezonde en vermakelijke activiteiten rond 'het meer'.

Geestmannen- en vrouwen van nu, hoge-, middelbare- en nog bedaardere leeftijd weten dat bij Broek op Langedijk in het Geestmerambacht een *Zomerdel* en ook de *Zomersloot* was. Zomersloot is nu een straatnaam in het uitbreidingsplan *Bruggesloot*.

Veel autochtone Langedijkers verzetten zich destijds tegen woningbouw ten westen van de Westelijke Randweg. Van de (woning)nood werd een deugd gemaakt, de naam *Bruggesloot* werd besmet verklaard en de wijk werd officieel *Mayersloot-West* genoemd. Toch wonen veel 'teugenstemmers en hun kinderen' nu wel comfortabel zelfs aan of rondom de *Bruggesloot*.

Een zelfde fenomeen manifesteerde zich ook in Sint Pancras, waar ook zo'n nimby-achtig achterhoedegevecht werd geleverd over het bouwen ten oosten van "de Singel".

Ook in ons mooie woongebied geldt dat het leven niets anders is dan een aaneenschakeling van veranderingen. Folklore is mooi en alle goede bedoelingen ten spijt, je kon onmogelijk van het hele Geestmerambacht een openluchtmuseum maken. Gelukkig is met het Oosterdel op een waardevolle wijze een stuk historie bewaard gebleven.

'Veranderingen'

Wie kon ten tijde van de ruilverkaveling bedenken dat het recreatiegebied Geestmerambacht, met de diep gezogen Zomerdel voor de bouwzandwinning voor Alkmaar-Noord, thans zo'n prominente plaats en betekenis heeft. Ik ben blij dat er ook toen visionaire geesten waren die voor ons rondom de Zomerdel het nut en de noodzaak van zoveel publieke ruimte met de huidige bevolkingsdruk hebben toegedacht.

Rond 1970 zag ik in de planningskeuken van Alkmaar een schetsplan om rond Alkmaar een rondweg aan te leggen. Het toen geplande tracé had 2 x 3 rijbanen en een vluchstrook met nogal wat ongelijkvloerse kruisingen. Aan de noordzijde wel een kilometer ruimer geschetst dan de huidige ring. De omliggende dorpen kregen daar lucht van en hun bestuurders en bewoners waren in alle teugenstadse staten. Nu zijn hun kinderen en kleinkinderen in alle staten als zij, voor de zoveelste keer zo dicht bij huis, op die krappe gelijkvloerse noordkant in de file staan.

Ene professor Ter Veld adviseerde in dat tijdsgewricht de toenmalige gemeenten rond het Geestmerambacht zich samen te voegen tot één gemeente, om zo tegenwicht te kunnen bieden aan het oprukkende Alkmaar. In een daarover gehouden enquête onder bestuurders stemde 98 % teugen. De dorpskastelein Huib Tiebie uit mijn geboortedorp Kalverdijk, tevens gemeenteraadslid van Harenkarspel, had reeds als grap in een raadsvergadering de naam **Sint Langewarmeharingdijk** durven voorstellen. De vernoemde en betrokken gemeenten waren immers Sint Pancras, Sint Maarten, Langedijk, Warmenhuizen, Harenkarspel en Koedijk...

De zandzuiger volop in bedrijf bij de aanleg van het recreatiemeer Geestmerambacht, omstreeks 1973 (foto uit nummer 3 van een uitgave van de Streekverbeteringscommissie Geestmerambacht)

De motor

Aanleiding

In 1912 werd mijn opa Jacob Kroon uit Zuid-Scharwoude eigenaar van een ijzeren vlet. Deze vlet is inmiddels 100 jaar in de familie en verkeert nog in een uitstekende staat. De eeuwling wordt alleen de laatste 35 jaar niet meer intensief gebruikt. Over deze vlet is best wel iets interessants te vertellen.

Inleiding

In 1909 kocht mijn opa een perceel tuingrond van anderhalf hectare nabij Sint Maarten. In onze ogen was dat niet zo'n verstandige aankoop, want opa had zijn bedrijf in Zuid-Scharwoude. Het vervoer van de producten ging in die tijd nog met grote houten pramen op kloetkracht. In die tijd was rond Zuid-Scharwoude geen goede tuingrond te koop en opa wilde zijn bedrijf uitbreiden. Deze aankoop in Sint Maarten was eigenlijk de enige mogelijkheid. Het afleggen van grote afstanden was in die tijd niet abnormaal. Ik heb eens een interview gehouden met een zoon van een paardenhandelaar uit Obdam. Die vertelde dat de op de markt in Utrecht gekochte paarden vaak lopend vanuit Utrecht naar Obdam gebracht werden. We praten ongeveer over dezelfde periode.

Hoe het ook zij, opa had het land en het was best land. Een zwaar beladen houten praam was met de kloet haast niet vooruit te branden. Opa had gehoord dat zo'n nieuwwetse ijzeren vlet veel lichter voer. In 1912 kon hij zijn houten praam bij schuitenmakerij De Wit uit Koedijk inruilen voor een ijzeren vlet. Deze schuitenmaker had de vlet in 1911 gebouwd. Opa was door deze aankoop de eerste bezitter van een ijzeren vlet in Zuid-Scharwoude.

Motor

De vlet beviel uitstekend, niet in de laatste plaats doordat de firma De Wit goed werk had afgeleverd. Toch bleef Sint Maarten een heel eind varen. Zo rond 1919 verschenen in de omliggende dorpen de eerste motoren in schuiten en dat wilde opa ook. Hij kocht dat jaar een motor van het merk Wolf und Struck. In verband met het plaatsen van deze motor moest de vlet anderhalve meter verlengd worden. Schuitenmakerij De Wit uit Broek op Langedijk verzorgde de werkzaamheden. Helaas was de aankoop geen succes. Hij was de eerste in Zuid-Scharwoude die een motor in zijn vlet liet zetten en hij kon dus ook nergens zijn oor te luisteren leggen. Ik verdenk hem er ook van geen sterk gevoel voor techniek te hebben gehad. Opa heeft een motorfiets gehad, een Indian, maar ook die aankoop was geen groot succes. Op enig moment kwam hij, oma achterop, zacht maar nadrukkelijk tegen een boom tot stilstand. Oma wilde beslist niet meer mee en ik denk dat opa daarna ook niet vaak meer op de Indian heeft gezeten, maar dit terzijde.

Uiteindelijk viel het besluit de motor te vervangen door een andere Wolf und Struck, maar ook die motor bleek een zorgkind. Met de aanschaf van een motor van het merk Albin in 1933 kwam er een einde aan de ellende.

Dit was een twee-cilinder-motor van 6 PK. Tot 1958 heeft deze motor tot volle tevredenheid gedraaid. Deze motor is daarna in het bezit gekomen van Willem Leegwater die er jarenlang mee heeft gevaren. Als ik goed geïnformeerd ben is de Albin nog steeds regelmatig in gebruik en loopt hij nog als een zonnetje. Probleem was dat er destijds aan de westkant zoveel flap in de sloot lag, iets waar de watergekoelde Albin veel moeite mee had.

In die tijd kwamen de Listers op de markt. Dit waren luchtgekoelde dieselmotoren. De vlet was inmiddels in gebruik bij mijn vader, die in 1958 besloot de Albin te vervangen door een tweecilinder 8 ½ pk Lister-motor. Vader kon aan deze motor een spuitslang bevestigen waardoor hij de koolplanten niet meer één voor één met een emmer hoefde te natten.

Zo'n 30 jaar geleden kon broer Gerrit een tweecilinder 15 pk Lister kopen die in gebruik was geweest als stroomaggregaat. Gerrit heeft de oude Lister toen vervangen door deze wat zwaardere. De oude Lister staat nog steeds bij mijn broer Arjen in de schuur en kan als het moet zo weer bedrijfsklaar worden gemaakt.

Slot

Tot zo'n 35 jaar geleden is de vlet dagelijks in gebruik geweest. Daarna werd het langzamerhand minder. Nu wordt hij alleen nog maar aangeslingerd voor een pleziertochtje. Zoals gezegd, hij verkeert nog in een uitstekende staat en kan zeker nog wel honderd jaar mee.

Gerrit Kroon (geboren 1952) sturend op de motor

De bakfiets (of de gulden of de laars)

Inleiding

In mijn artikel over de metor heb ik uitgelegd dat mijn opa in 1909 een stuk land onder Sint Maarten heeft gekocht. Dit artikel gaat over de bakfiets die opa kocht in verband met de aankoop van dit stuk land.

Verhaal

Sint Maarten was vanaf Zuid-Scharwoude een heel eind kloeten. Hij vroeg wel eens jongelui de volle koolschuit van Sint Maarten naar Kalverdijk te brengen. Als de schuit in Kalverdijk lag, was die al zo'n beetje halverwege. Voor een zakcentje deden deze jongens dit graag.

Als opa en mijn vader naar Sint Maarten moesten om te schoffelen was de schuit onhandig. Het was uren varen terwijl je er op de fiets betrekkelijk gauw was. Opa had daarom een bakfiets aangeschaft waar alle spullen, die ze op zo'n schoffeldag nodig hadden, in konden. In Sint Maarten had hij bij een bekende een klein schuitje aan de wal liggen. Hij mocht daar ook de bakfiets neerzetten. De spullen gingen vanuit de bakfiets in het schuitje, een paar minuten varen en de mannen konden aan het werk. In de regel ging opa op de fiets en mijn vader op de bakfiets.

Ongeluk

Op een dag waren ze al fietsend bij de Ambachtsdijk in Oudkarspel aangekomen. Opa wilde nu ook wel eens proberen met de bakfiets te rijden. Een bakfiets rijdt anders dan een fiets en daar was hij niet op bedacht. Om een lang verhaal kort te maken, hij had nog geen tien meter gefietst of hij belandde met bakfiets en al in de sloot. Opa had zich gelukkig niet bezeerd en de spullen konden onbeschadigd uit de sloot gehaald worden. Uiteindelijk ontbrak er alleen een laars.

Inmiddels had zich op de plaats des onheils een flinke groep kinderen verzameld. Het speet opa bijzonder dat er een laars verdwenen was en hij besloot een gulden uit te loven voor degene die de laars boven water zou halen. Nu moet ik er bij vertellen dat dit verhaal in de crisisjaren speelde. Kinderen moesten toen heel wat werk verzetten om een gulden te verdienen. In een mum van tijd sprongen diverse kinderen te water en ze gingen op zoek. Opa zich realiserend, dat hij misschien ook wel voor een kwartje zijn laars terug had kunnen krijgen, keek een beetje beteuterd toe. Hij had dit niet verwacht. Niet lang daarna kwam een van de kinderen met de laars aanzetten. Opa vermande zich, trok de knip en betaalde het kind de beloofde gulden.

Dit verhaal is bij ons thuis vele malen aan de koffietafel verteld.

Vijftig jaar later

Misschien wel vijftig jaar later hoorde mijn broer Gerrit ditzelfde verhaal op een biljartavond. De verteller, Cor Biersteker, bleek degene te zijn die destijds de laars had weten te vinden. Het klopte allemaal precies. Ook Cor had het verhaal al vele malen met genoeg verteld. Cor en Gerrit hebben er tijdens de biljartavond nog weer eens smakelijk om gelachen.

Slot

In de oorlog is opa gestopt met het gebruik van zijn land in Sint Maarten. De belangrijkste reden was dat er geen benzine voor de Albin meer verkrijgbaar was. Ondertussen was er ook goede tuingrond in Langedijk beschikbaar gekomen. Hij kon de grond in Sint Maarten verpachten en dat heeft hij toen gedaan. Na afloop van de oorlog is het er niet meer van gekomen het land weer zelf in gebruik te nemen. Hij heeft de grond wel zijn hele leven in eigendom gehouden. Na zijn overlijden in 1963 is het verkocht.

Wat er met de bakfiets is gebeurd weet ik niet.

Opa Jacob Kroon (1885 - 1963), foto uit 1935

Herinneringen aan het uitgaan in Langedijk

De Hippobar

In de jaren 60 kwamen wij als teenagers vaak in de Hippobar in Noord-Scharwoude, vroeger heette het café De Vriendschap. Deze bar stond tussen de Dorpsstraat en de Voorburggracht, die toen nog water was, ongeveer ter hoogte van waar nu dansschool Schavemaker is.

We gingen daar vanuit Heerhugowaard vaak zaterdagavond naar toe, ook zondagmiddag en -avond. Het gebeurde wel eens dat we zondagmiddag mooi aan een biertje zaten maar dat we ook nog te kerk moesten. Dus met een beste slok op naar Heerhugowaard naar de kerk, even een patatje halen bij snackbar Brand aan de Middenweg en weer op naar de Hippobar voor de volgende lading bier. De eerste barkeeper was Theo (de?) Wit, daarna stonden Joop Kruk en Hilde van Langen achter de tap. De laatste barkeeper was Jan ('de Kikker') van Leeuwen.

Enkele gebeurtenissen uit de tijd van de Hippobar

Bram de Smit kwam trots de kroeg in en zei dat hij een andere brommer had gekocht. Een paar jongens gingen naar buiten en kwamen even later weer binnen en vroegen aan Bram waar zijn brommer stond. "Vlakbij de deur" zei Bram. "Dan ligt hij nou te water denk, want wij zien hem niet en het borrelt erg in de sloot, we zagen ook een paar jongens hard weglopen." Bram vloog naar buiten en sprong de sloot in om zijn brommer te zoeken. Ondertussen haalde de kroegmaten de brommer van Bram weer te voorschijn van de plek waar ze hem 'opgeschole' hadden en zeiden; "Is dit je brommer, Bram?" Zij hadden namelijk een paar grote stenen in de sloot gegooit en dat borrelde behoorlijk.

Toen Jan 'de Kikker' van Leeuwen achter de tap stond, was het vaak bar gezellig en vol in de Hippobar. Iedereen vroeg tegelijk om bier! De Kikker zei, "Wacht effe, dan krijgen jullie bier". Hij pakte een tuinslang van achter, bond hem aan de bierpomp en spoot alle glazen vol bier. Dat was grote schik vanzelf. Maar de gezichten betrokken toen hij vertelde dat hij de afgelopen week de riolering ermee had doorgespoten. Maar het bier smaakte even goed best!

Het gebeurde ook wel eens dat er iemand te water raakte. Die moest dan plassen (wat de mannen vaak buiten deden) en door de drank deed hij een stap te veel en ging dan de plomp in.

Als een jongen en een meisje een beetje scharrel hadden, gebeurde het vaak dat ze in een hoekje achter de kerk even lekker 'op de lip' gingen, zoals ze dat toen noemden. Je kon in de Hippobar ook pinda's en kleine smeerkaasjes kopen, dat smaakte wel bij een biertje.

Er werd wel eens gedanst in het hoekje waar de jukebox hing. Ook werd er gedobbeld aan de bar, meestal kassie 21. Degene die verloor moest dan aan de anderen een drankje geven. We hebben ook nog twee voetbalelftallen

De Vriendschap, later de Hippobar

gehad, een mannen- en een vrouwenelftal. Dat was ook erg gezellig, maar of er door de vrouwen goed gevoetbald werd, is twijfelachtig. Uiteindelijk is de Hippobar verbrand, wat voor ons een gemis was. We zochten toen naar een andere kroeg, dat werd café De Hut.

Gebeurtenissen in en om De Hut

We gingen vaak naar café De Hut, het was er altijd gezellig. Soms werd er spontaan muziek gemaakt. Er stond een piano, een trompet, gitaar, sambaballen en een drumstel, waarmee soms spontaan een orkestje werd gevormd door bekende of onbekende muzikanten. Zo ook de particuliere chauffeur van een makelaar uit Amsterdam. Hij kroop achter de piano en speelde de sterren van de hemel, terwijl zijn baas op het Waartje zat te blauwbekken om een vis te vangen.

Soms kwam Crezie Eef (een drummende DJ) de boel vermaken. Tot hij te veel drank op had, zodat hij achter het drumstel vandaan rolde en hij naar zijn busje werd gebracht om daar op de parkeerplaats zijn roes uit te slapen. 's Morgens keerde de entertainer Eef Bijpost uit Wieringerwaard huiswaarts.

Zo zaten we vele zaterdagen met een groep gezellig in De Hut tot sluitingstijd. Dan moest de kroegbaas 'te bed' want om 5 uur kreeg hij weer een ploeg vissers die begonnen met koffie in De Hut. Maar onze dorst was nog niet over, dus gingen wij naar camping De Oude Boomgaard. Die kantine bleef nog langer open, zolang er volk was. Dus dat kwam mooi uit. In de hoek was een kegelbaan dus wij aan het kegelen, maar ja, met een slok bier op doe je wel eens raar. Dat werd op een gegeven moment met zijn allen 'glissen' op de baan, totdat de camping eigenaar Jan Bond op klompen, broek ophalend aan kwam lopen en bromde dat het over moest wezen, want anders gooide hij ons eruit. Dus toen maar weer een paar biertjes aan

de bar genomen totdat het een uur of 5 was en wij weer terug naar De Hut gingen waar de vissers aan de koffie zaten, maar wij nog een paar biertjes nuttigden. Of we ook nog aan de koffie raakten weten we niet, maar dat we om 7.30 uur 'te bed' raakten wel.

Touwtrekken/trucktrekken was een van de buiten evenementen bij De Hut. Het café had een team maar ook andere cafés hadden dat. Het touwtrekken gebeurde voor De Hut op de Spoorstraat. De weg werd afgezet en het volk stond er omheen met een biertje in de hand hun team aan te moedigen. Ook damesteams deden mee. Toen kwam het trucktrekken aanbod. De Amerikaanse Mack vrachtwagen van autosloperij Cees van der Zel moest door de teams van de bocht af tegen de klucht op richting de nieuwe weg getrokken worden. Wie het verste kwam had gewonnen. Het bleef nog lang gezellig op straat voor De Hut.

Ook Glans Van De Schans was een succesvol evenement. Jan ging met een voorkofferdeksel van een V.W. Kever met een paar geleiders er onder naar beneden van de schans, (ging best aardig). Die schans was van een oude trailer van autosloperij Cees van der Zel, die met zijn voorkant in het kanaal stak. Een paar emmers groene zeep op de helling en gaan met allerlei creaties. Het geluid werd verzorgd door installatie bedrijf Herman Tamis van de Molenkade. Het was een gezellige middag met prachtig weer en veel volk te kijk.

Ook het gebeuren met de beuntjes op het kanaal, dwars over naar de steiger aan de overkant van De Hut. Sommigen gaven drie stappen en gingen ten onder, andere haalden de overkant. Jan kwam halfweg, hij zal eerder wel een paar biertjes genomen hebben om een beetje lef te krijgen!

Café De Hut had ook een voetbalelftal. Dat ging wel eens naar een elftal van een kroeg op Texel of naar een kroegenelftal in Brabant. Dat ging dan met een omgebouwde stadsbus van de firma Cees van der Zel. Die keer naar Texel begon onderweg al gezellig met een biertje erbij, er zat namelijk een tap in de bus. Op de plaats van bestemming was het eerst even moed indrinken en daarna voetballen. Nou dat ging er lollig aan toe.

Omdat er tekort dames waren voor een volledig elftal werd besloten om Foef (Gerard ten Hoeve uit Noord-Scharwoude) op te stellen als keeper. De tegenstanders twijfelden of er inderdaad wel een vrouw op doel stond, maar zijn magere postuur, lange haar en het feit dat hij door zijn medespeelsters prachtig was opgemaakt, maakte dat hij niet door de mand viel. Helaas is Foef op 22-jarige leeftijd verongelukt in 1976.

Als er een speler voor de wereld ging, werd hij met bier weer op de been gebracht. In de rust was er een soort koude thee, geel van kleur en een schuimkraag. Ik denk dat de tweede helft niet helemaal uitgespeeld werd i.v.m. te veel alcohol in het bloed. Daarna naar het hotel even opfrissen en eten met weer een biertje erbij. 's Avonds hadden we nog een kroegentocht en met 'het end in de

bek' naar bed. 's Morgens ontbijten zonder drank, sommigen hadden niet veel honger maar snakten naar een biertje. Toen allemaal in de feestbus en weer naar De Hut. Daar nog een afzakkertje toe, afrekenen (het ging allemaal uit een pot) en ieder ging zijns weegs. Het was bar gezellig geweest.

Paalzitten was jaren achtereen een succesvol gebeuren met een vol deelnemersveld in het begin, maar gaandeweg een uithoudingsslag. Je zag allerlei creaties, van bruid tot clown. Er was vooral zaterdagavond en zondagmiddag een hoop volk om de deur (tap) en diverse premiegevers om de deelnemers te stimuleren om te blijven zitten. De nachten waren zwaar en soms koud en nat, zodat niet iedereen het eind haalde.

De Hut kwam na heel wat kasteleins gehad te hebben in handen van Ton Buis die hele andere plannen met mijn stamcafé had. De Hut zou gesloopt worden, wat heel zeer deed bij de vaste stamgasten. Tijdelijk kregen wij een overgangscafeetje en dat werd ook De Hut genoemd. Dat werd het huisje waar Henk en Tanja Ursem hadden gewoond en dat naast de oude Hut stond. Dat zou duren totdat de Buizerd klaar was. Het was een prima oplossing, het was er ook knus en gezellig. Nadat de Buizerd klaar was zijn mijn vrienden en ik er nog enkele keren geweest, maar de gezelligheid van de oude Hut vonden we er niet meer in terug.

De Roode Leeuw

Toen café de Roode Leeuw in 1982 werd overgenomen door Ed de Boer en Jan Kuilboer, hadden zij het plan om er o.a. een discotheek van te maken. Ze wilden er een vrachtwagencabine als plaats voor de draaitafels in maken. De cabine werd geleverd door autosloperij Cees van der Zel. Met behulp van o.a. Dirk van der Weerd en Jan Luken werd de cabine omgeturnd tot een fleurige met verlichting en technische snufjes uitgeruste disco-unit. Wij begonnen 's morgens om half elf met het naar binnen rollen van de cabine, een onderstel met wielen in elkaar te lassen, de tafel voor de apparatuur binnenin te monteren en te installeren voor Co van Vliet. Ook werd alles in diverse kleuren geverfd. Het werd de hele avond en nacht doorwerken, een paar uurtjes naar bed en 's morgens weer op tijd aanwezig om met een man of vier alles op tijd af te krijgen. Om 3 uur 's middags zou de opening plaatsvinden door de nieuwe eigenaars. Terwijl het volk voor de opening binnen liep, waren wij nog bezig de laatste rommel op te ruimen. De verf van de discocabine was net droog, het was precies gelukt. Vlug naar huis, douchen, knappe pak aan en naar de opening. 'Doodloof' na een paar biertjes naar huis. Eerst een paar uurtjes slapen, toen ging het wel weer. Maar lang was er niet gebruik gemaakt van de cabine dacht ik, want het was bloedheet in dat ding door alle apparatuur o.a. en is later alsnog platgeslagen tot schroot bij van der Zel.

Buitenzorg

*Achterste rij staand vlnr: dhr J. Kostelijk, Rens Kant, dhr. Spaans, dhr. Beers,
dhr. Raven, Jan Koopman, Aldert de Wit en Jan Swart;*

*Achterste rij zittend vlnr: dhr. Waterdrinker, mevrouw Kostelijk-Korf,
mevrouw Raven, mevrouw Kostelijk-Glas en dhr. Koster;*

*Middelste rij vlnr: mej. Pijs, dhr. Riedel, dhr. Goed, mevrouw Goed, Marie Bak,
mevrouw Duijvois, mevrouw De Jong, mevrouw Carnas, mevrouw Van Leijen, dhr. Akkerman en Aris Berkhout;
Voorste rij (personeel) vlnr: Alie Hendrickx, Sonja Wijn, Tiny de Jong, mevrouw Karnas en Hannie Wijn.*

Tegen het eind van de jaren vijftig woonde mijn opa in bejaardentehuis "Buitenzorg" in Oudkarspel. Hij heeft er maar een paar jaar gewoond, maar toch heeft dit tehuis met haar bewoners destijds indruk op me gemaakt. Ik kwam als kind vaak bij mijn opa, volgens mij wel twee keer per week, maar ik weet ondertussen dat je niet altijd op je geheugen kunt vertrouwen.

Geschiedenis

In 1913 kocht de diaconie van de Nederlands Hervormde Gemeente Oudkarspel een grote boerderij van het Geestmerambacht. Het pand had dienst gedaan als polderhuis, waartoe het blijkbaar niet geschikt meer was. De diaconie kocht het pand met de bedoeling er een bejaardenhuis in te beginnen. Het eerste kasboekje van het "huis voor oude van dagen" begint in augustus 1913, dus blijkbaar heeft de diaconie dit voornemen meteen ten uitvoer

gebracht. Behalve een tweetal kasboekjes heb ik over de beginperiode van het bejaardentehuis weinig informatie kunnen vinden. Hoe het pand in het begin ingericht was en hoeveel mensen er woonden weten we niet. Waarschijnlijk zijn daar zijn geen gegevens over bewaard gebleven. Ik kom wel tegen dat in het bejaardentehuis ook mensen met een "sociale plaatsing" woonden. Dat waren mensen die weliswaar nog niet bejaard waren, maar om de een of andere reden niet (meer) voor zichzelf konden zorgen. In de jaren vijftig gingen ouderen al op betrekkelijk jonge leeftijd in een bejaardentehuis. Deze bewoners waren vaak nog best kwiek. Als je dan echt iets begon te mankeren was je onder de pannen. Hierdoor bestond het bewonersbestand uit een gemêleerd gezelschap.

In de eerste stukken die ik heb gevonden heet "Buitenzorg" nog "Huis voor ouden van dagen". In 1947

vind ik een stuk van de gemeente Langedijk waarin de naam "Buitenzorg" voorkomt. Vanaf 1950 is de naam officieel "Buitenzorg".

Het gebouw

Het gebouw was een grote voormalige boerderij die lang in gebruik is geweest bij het bestuur van het Geestmerambacht. Ik stel me zo voor dat er in 1913 betrekkelijk weinig aan het gebouw is veranderd. Ik baseer dit op het gegeven dat het pand kort na aankoop in gebruik is genomen als huis voor ouden van dagen. Begin 1942, dus tijdens de Tweede Wereldoorlog, was er sprake van een grote verbouwing. De bedoeling was twee vleugels aan te bouwen waardoor meer mensen een plaatsje konden krijgen en het comfort van de bewoners zou kunnen verbeteren. Door de oorlogssituatie is de verbouwing toen niet doorgegaan. Na de oorlog is het plan weer van stal gehaald en in 1949 gerealiseerd. Door deze uitbreiding konden 17 bejaarden extra opgenomen worden, waardoor zo'n 35 ouderen in het tehuis konden wonen. Het gemeentebestuur moest vechten bij de hogere instanties om zo vlak na de oorlog een dergelijk groot bouwplan te kunnen realiseren. Het gemeentebestuur wees er in haar brieven op dat door de extra opnamecapaciteit van 17 personen, zo ongeveer 10 woningen beschikbaar zouden komen voor woningzoekenden. De woningnood was vlak na de oorlog erg nijpend. De argumenten van het gemeentebestuur vonden blijkbaar een willig oor, want de verbouwing ging door.

Bestuur

Het bejaardentehuis is in 1913 opgezet door het college van diakenen van de Nederlands Hervormde Kerk te Oudkarspel. De leiding van het tehuis is in handen van het college van regenten. De diaconie van de Nederlands Hervormde gemeente Oudkarspel bleef tot 1 januari 1950 eigenaar van het tehuis. Vanaf die datum zwaaide de Stichting Tehuis voor Ouden van Dagen "Buitenzorg" te Oudkarspel de scepter. Daarna viel "Buitenzorg" onder "Omnizorg", een overkoepeling waaronder ook "Zonnoord" viel. Tegenwoordig maakt het nieuwe "Buitenzorg" in Zuid-Scharwoude deel uit van "Magentazorg", een grote koepel waarbij veel tehuizen zijn aangesloten.

Mijn herinneringen

Mijn eerste herinneringen aan Buitenzorg dateren van 1957, het jaar dat mijn opa zijn intrek nam in Buitenzorg. Hij had een piepklein kamertje helemaal aan het eind van de aanbouw. In het kamertje was een vaste kast, een klein fonteintje, een opklapbed met ombouw en een klein tafeltje met twee stoelen. De stoelen gingen 's avonds op de gang omdat anders het opklapbed niet naar beneden kon. Op de ombouw van het opklapbed stonden zijn persoonlijke bezittingen en, niet onbelangrijk, zijn blikje met zwarte ballen.

De wc's en de badkamer bevonden zich in de boerderij zelf. De meeste bewoners voelden er niet zoveel voor onder de douche te gaan. Ze poedelden zich liever bij het fonteintje. De mensen waren dat ook zo gewend. Directie en personeel deden hun uiterste best de bewoners zo ver te krijgen dat ze van de douche gebruik gingen maken. Het sociale leven speelde zich grotendeels af in de conversatiezaal. Voor het ontbijt, de warme maaltijd, thee, koffie, televisie kijken of een spelletje, eigenlijk voor alles dat maar te verzinnen is, kwam men samen in conversatiezaal. Volgens mij had Buitenzorg in 1957 al televisie. De televisiedichtheid onder de bevolking was toen nog niet zo groot. Thuis kregen we pas in 1963 televisie. Alhoewel we daar nu anders tegenaan kijken, was Buitenzorg, zeker na de verbouwing van 1949, redelijk comfortabel. De mensen hadden een eigen kamertje en dat was lang niet overal het geval.

Het leven in Buitenzorg

Hannie Wijn, die een aantal jaren in Buitenzorg werkzaam is geweest, vertelt over de dagelijkse gang van zaken in Buitenzorg:

"Het personeel kwam binnen rond half acht 's morgens, op het moment dat het ontbijt werd klaar gezet. De directrice, die als enige 's nachts in Buitenzorg aanwezig was, was dan al druk bezig met het ontbijt. Om half acht kwamen de bewoners binnen en zocht iedereen zijn of haar vaste plek aan tafel op. Om tien uur was het koffietijd en om twaalf uur kwam de warme maaltijd op tafel. Om drie uur was het theetijd, om zes uur werd er brood gegeten en om acht uur 's avonds was er weer koffie. Het personeel at mee en hielp intussen mensen die niet meer zelfstandig konden eten. Van rusttijden voor het personeel was dus niet echt sprake. Alle bewoners hadden, voor zover dat mogelijk was, een taak: een aantal mannen hield het erf bij en verzorgde de groentetuin. De vrouwen maakten de groenten schoon en schilden de aardappelen. Een deel van de bewoners was nog zo gezond dat ze best iets kon en ook wilde doen. Een van de bewoners hield achter het huis konijnen. Hij had zelf de hokken in elkaar getimmerd en had hierdoor iets om handen.

Eens in de week moest de conversatiezaal leeggehaald worden, want dan moest de dweil erdoor. De bewoners hielpen met het wegzetten van de stoelen. Het personeel deed de tafels. Eens in de maand moest de vloer in de was. Ook nu werden de meubels met hulp van de bewoners buiten de zaal gezet. Eerst moet de zaal gedweild worden en daarna kwam het wasblok voor de dag, een zwaar houten blok waaraan een doek met was zat. Dit was zwaar werk en je moest ook nog uitkijken, want dit blok mocht niet tegen de plinten komen.

Het personeel moest natuurlijk ook zorgen voor het schoonhouden van de andere ruimten en de woonvertrekken van de bejaarden.

Het personeel: (foto februari 1972)

*Bovenste rij v.l.n.r. Hannie Wijn - José de Nijs - Sonja Wijn - Tini de Jong
Onderste rij v.l.n.r. Janna de Jong - mevrouw Kanis - Alie de Bruin*

De directrice verzorgde de warme maaltijd. Klokslag twaalf uur stond het eten op tafel. De maaltijden waren zeker in het begin erg eenvoudig. Op zondag was er alleen soep en een toetje. Als het even kon gebruikte de directrice de groenten uit de eigen groentetuin. De tuin was te klein om het hele jaar rond voldoende groenten en aardappelen voor de bewoners te leveren, dus kocht ze ook groente in. Een borreltje kwam zelden op tafel. Met de komst van mevrouw Kanis als directrice werden de maaltijden wat luxer. Vanaf die tijd moest het personeel ook nachtdiensten draaien. De nieuwe directrice was speciaal ingehuurd om het verhuizingproces naar de nieuwe locatie in Zuid-Scharwoude vorm te geven. Dit ging haar uitstekend af."

Slot

In 1972 vond de verhuizing naar het nieuwe verzorgings-tehuis "Buitenzorg" plaats. Het was voor de bewoners

best wel wennen. Velen hadden heel wat jaartjes in Oudkarspel gewoond. Het oude tehuis voldeed wel niet meer aan de eisen destijds, maar de bewoners waren tevreden. Kort daarna werd de oude boerderij gesloopt en bleef er niets over dat herinnerde aan "Buitenzorg".

Volgend jaar is het honderd jaar geleden dat in die oude grote boerderij in Oudkarspel een huis voor ouden van dagen van start ging, dat later bekend zou worden als "Buitenzorg". Het centrum voor ouderen "Buitenzorg" zoals het tegenwoordig heet, bestaat nog, maar op een andere plaats. De kans is groot dat niemand van de tegenwoordige staf ooit in het oude bejaardentehuis in Oudkarspel heeft gewerkt. Ik ben ervan overtuigd dat veel mensen, zowel personeel als ouderen, een goede tijd gehad hebben in die oude boerderij aan de Dorpsstraat in Oudkarspel.

Jubileum: Broeker Veiling 125 jaar

Het gebouw van de Broeker Veiling staat er in 2012 precies 100 jaar

Jubileumjaar 2012

Groots is het jubileum van de Broeker Veiling gevierd in 2012. Eigenlijk ging het zelfs om twee jubilea: de start van het veilen per afslag van groente in 1887 (nu dus 125 jaar geleden) en het 100-jarig bestaan van het huidige veilinggebouw. Er waren vele festiviteiten en prinses Máxima kwam zelfs persoonlijk langs om een expositie te openen. Een jubileumboek dat de geschiedenis van die 125 jaar beschrijft neemt de lezer mee naar de tijd dat het veilen is ontstaan. Maar niet alleen dat, in breder verband worden de leefomstandigheden beschreven waarin de Langedijker tuinders hun brood moesten zien te verdienen. Die omstandigheden waren vaak zo zwaar dat rustig gesproken kan worden van een harde strijd om het bestaan.

Hoe begon het allemaal

Het blijft toch erg toevallig dat het veilen per afslag in 1887 in Broek op Langedijk is begonnen. Want geveild werd er al lang en een afslag was er al bij meerdere producten. Juist die combinatie van veilen per afslag bij groente is het unieke geweest op die dag van 29 juli 1887. De dag dat tuinder Dirk

Jongerling aan komt varen met een schuit bloemkool en merkt dat de kooplui wel erg graag zijn bloemkool willen kopen. Na een periode van grote droogte en veel kou wordt er namelijk bijna geen bloemkool geleverd door de tuinders. Dat is in 1887 het hoofdproduct van Langedijk en daarom is het zo lastig voor de handel dat er bijna niets op de markt komt. Ja, de markt, en beslist nog geen veiling. De groentemarkt, die een prijs oplevert door vraag en aanbod, is overal bekend en vindt ook plaats bij de Bakkersbrug in Broek op Langedijk. Juist het veilen van groente begint pas op vrijdag 29 juli 1887 omdat schipper Jan Dirkmaat tuinder Jongerling aanraadt dan maar per afslag te veilen.

De start is dus bekend, maar het duurde nog jaren voordat veilen door iedereen werd geaccepteerd en langer duurde dan alleen de zomermaanden.

Jubileumboek

In het jubileumboek staat uitgebreid beschreven hoe de veiling zich verder ontwikkelde en welke problemen er moesten worden opgelost. Het was immers allemaal nieuw wat er gebeurde.

Marktberichten.

Akkerbouw Langedijk.

9 Juli.

Aardappelen f0.60 à f1.—; Wortelen f1.80 à f3.10; Bloemkool f7.20 per 112; Prei f3.—.

De bloemkool werd dus verkocht per 112, maar de koopman betaalde per 100

In het hoofdstuk 'knellende kwesties' worden alle problemen genoemd en wat de gevonden oplossingen waren. Zo was er nog geen keurmeester en bestond de gewoonte de kool per 100 te verkopen maar er 112 te leveren.

De koopman wist dan zeker dat bij mindere kwaliteit de extra 12 (het toetal of overtal) genoeg compensatie zou bieden. Maar wat als ze alle 112 goed zijn? Dat kan alleen beoordeeld worden door een aangestelde keur-

meester die de hele partij als 'goed' mag bestempelen. Na een zware strijd is vanaf 1899 dit toetal afgeschaft.

Voor velen zal het ook een openbaring zijn te lezen dat er bij de teelt van de gewassen zo veel plagen en ziekten voorkwamen. Die kwamen nog bovenop de vaak lage prijzen, zodat armoede voortdurend op de loer lag.

Bekendmaking.

Door de Landbouw- en Handels-
vereniging te Broek op Lan-
gedijk wordt herinnerd en bekend gemaakt
haar besluit, genomen in de Algem. Vergadering
van 9 Nov. jl. waarbij bepaald werd dat met
den **nieuwen oogst in 1898 bij**
den groentenhandel

**geen toetal meer zal
worden gegeven.**

Daar is ook uitdrukkelijk kenbaar gemaakt
dat daarneven ook werd bedoeld of inbegrepen,
de **handel in kool- en bloemkool-**
planten. Ook die zal men per

100 stuks

ontvangen en verkoopen.

Landbouwers en handelaars in koolplanten,
ook die niet als leden aan genoemde Vereeni-
ging zijn aangesloten, worden beleefd verzocht
overeenkomstig dit besluit te handelen.

De Secretaris,
A. DIRKMAAT.

De luizenplaag aan den Langendijk.

**GROOTE VERWOESTINGEN WORDEN AANGE-
RICHT ONDER DE TE VELDE STAANDE
KOOL. — OP SOMMIGE PLAATSEN 80 %
VAN DEN OOGST Vernietigd.**

1935

Broeker Veiling als museum

Dat de veiling behouden is gebleven is daarom niet omdat de tuinders dat nu zo graag wilden. Zij zagen in de veiling meer het symbool van het zware akkerleven met zijn matige prijzen. 'De fik er in' was dan ook een veel gehoorde kreet toen de veiling dicht ging in december 1973. Toch is het behoud door een actiegroep niet zo gek geweest. Enerzijds geven de vele toeristen die er nu een bezoek aan brengen Langedijk een economische impuls. Anderzijds blijft de herinnering levend hoe de Langedijkers moesten zien te overleven in zware omstandigheden. Dat besef mag toch eigenlijk niet verloren gaan.

In januari 1899 zou de maatregel echt ingaan

Nieuw boek C.O.O.G. over Noord-Scharwoude

Geestmerambacht bijna geheel beschreven

Opnieuw heeft de Stichting C.O.O.G. (Coördinatie Onderzoek Oud Geestmerambacht) een boek afgerond. Ditmaal is het gebied dat behoorde tot de vroegere gemeente Noord-Scharwoude in kaart gebracht. Zelfs letterlijk, want in het boek zijn ook op losse kaarten de namen van akkers en sloten afgedrukt. Het door verschillende dorpen omsloten gebied van het Geestmerambacht is nu bijna volledig beschreven. Na Koedijk, Sint Pancras (inclusief Zuideinde en Oudorp), Warmenhuizen, Oudkarspel en Broek op Langedijk gaat het zesde boek over Noord-Scharwoude. Het zevende en laatste boek over Zuid-Scharwoude is volop in voorbereiding en al ver gevorderd. Al 20 jaar is C.O.O.G. bezig met dit monnikenwerk om de namen van de vele akkers en sloten te achterhalen en te verklaren. De eindstreep is dus in zicht. Voorzitter Jan Kraakman is trots op zijn werkgroep en ziet met genoegen dat het Geestmerambacht binnenkort compleet zal zijn beschreven. *"Prachtig dat het boek over Noord-Scharwoude af is na zoveel uren spuurwerk. Bovendien komen er weer extra onderwerpen aan bod die typisch bij dit dorp horen, zoals de veilinggeschiedenis, Burcht Conserven en Bejo."*

De feestelijke uitreiking van het eerste exemplaar vond plaats op 22 september 2012 in restaurant De Burg in Noord-Scharwoude. Bijzonder was de aanwezigheid van een nazaat van de Ambachtsheer van Noord-Scharwoude die een eerste exemplaar in ontvangst mocht nemen.

Veilinggeschiedenis

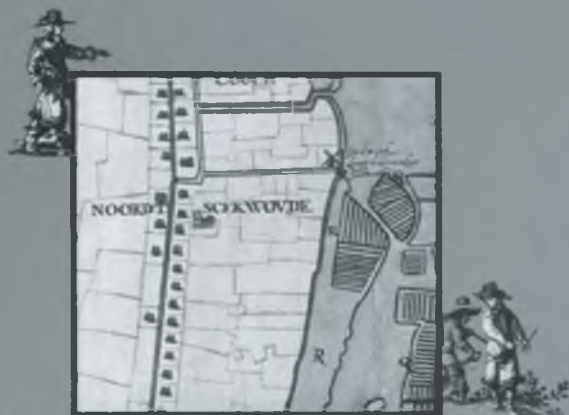
De geschiedenis van het veilen in Noord-Scharwoude is nauw verbonden met wat er allemaal in Broek op

Broek op Langedijk heeft zijn aftakking van het spoor naar de veiling

Noord-Scharwoude

en de buitendijkse Noord-Scharwouder polder
meer dan 4 eeuwen water- en veldnamen

Een uitgave van de Stichting

**Coördinatie
Onderzoek
Oud
Geestmerambacht**

Langedijk gebeurt. Daar vindt in 1902 namelijk een enorme verandering plaats. Tot 1902 zijn er overal kleine veilingen waar tuinders hun producten kunnen aanbieden. Dat kan in de dorpen Broek op Langedijk en Noord-Scharwoude zelf, maar ook bij de stations van Broek op Langedijk en Noord-Scharwoude.

Beide dorpen streven er naar een aftakking te krijgen van het spoor naar hun veiling in het dorp. Dan kunnen de tuinders gemakkelijk die aftakking varend bereiken en direct

hun kool in een treinwagon laden. Broek op Langedijk is bijzonder slagvaardig in deze concurrentiestrijd en weet al in 1902 zo'n aftakking te realiseren. De meeste tuinders gaan nu daar heen en vanaf dat jaar kwijnen de andere veilingkjes in de gehele omtrek weg, ook in Noord-Scharwoude. Er is zelfs sprake van een tweede aan te leggen treinverbinding van Dirkshorn naar Broek op Langedijk. Die zou ten westen van Langedijk lopen en Oudkarspel, Noord- en Zuid-Scharwoude simpelweg voorbij rijden. Op het nippertje gaat dat plan niet door. Nu kan Noord-Scharwoude in samenwerking met omliggende dorpen een eigen spoorlijn naar het dorp zien te krijgen. Dat lukt uiteindelijk in 1915. In dat jaar komt er een veilinggebouw, de Noordermarktbond, en een spoorlijn naar het dorp tot die veiling.

Oproep voor foto's

In het begin is er in Noord-Scharwoude een veiling geweest aan het Gorterdiepje. Later is die 100 meter naar het zuiden verplaatst naar de Papemersloot. Daar stond een echt gebouw dat als vaarveiling dienst kon doen. Maar bij het station Noord-Scharwoude is er ook jarenlang een veiling geweest. Die begon in september 1899 en ging door tot er in 1915 de nieuwe grote veiling de Noordermarktbond werd gebouwd aan de Wuiversloot. Nu komen we tot een merkwaardig punt: tot heden is daar geen enkele foto van bekend! Dat is toch moeilijk voor te stellen.

Vandaar een oproep aan alle lezers:

Bent u in het bezit van zo'n foto of weet u waar zo'n foto te vinden is: de redactie van de Otterplaat is daar zeer in geïnteresseerd!

*Veiling Papemersloot,
met een echte vaarveiling*

